

Directa

publicació quinzenal

Núm 376

Del 13/1 al 26/1 de 2015

2 €

www.directa.cat

El 66% dels desallotjaments de cases okupades acaben amb els espais tapiats o abandonats

8-11

Entrevistem 'Alfon', activista antifeixista condemnat a quatre anys de presó

22-23

La política ha condicionat la literatura romanesa des de l'inici del període socialista fins a l'actualitat

28-29

L'atzucac de les presons

El sistema penitenciari, marcat pel control i la classificació de l'individu, esdevé una oportunitat de negoci

PÀG. 3-7

/ VÍCTOR SERRI

D

Directa

publicació quinzenal

EDITA:
Associació per la Difusió Sense Límits (ADSL)
C. Riego núm. 37 baixos esquerra
08014 Barcelona
Tel: 935 270 982 / Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat

DIPÒSIT LEGAL: GI-1528-2005

LICÈNCIA CREATIVE COMMONS:
Reconeixement-No Comercial-Sense Obra
Derivada 2.5

Aquesta publicació intenta escriure amb
un llenguatge no sexista i no androcèntric

La Directa no comparteix necessàriament
les idees expressades als articles d'opinió

QUI SOM?

Comunitat Directa

Jordi de Miguel
Estirant del fil
David Bou i Victor Yustres
Al peu del canó
Marc Rude i Jesús Rodríguez
Miralls
Gemma Garcia
Cruïlla
Maties Lorente
Impressions
Adrián Crespo i Isabel Benítez
Roda el món
Oriol Andrés i Roger Suso
Poca Broma
Rafael Morata
Expressions
Oriol Fuster
La indirecta
Alex Romaguera
Coordinació web
Manel Ros i Oriol Fuster
Audi visuals
Victor Alonso
Fotografia
Victor Serri i Natàlia Virgili
Il·lustració
Núria Frago, Ricardo Hermida i Andrea Lucio
Correcció
Laia Bragulat
Edició
Ignasi Franch
Compaginació
Roger Costa Puyal
Disseny gràfic
Jose Téllez, Sergio Espin, Núria Ribes
i Hugo Cornelles
Programació web
Projecte Ictineo
Administració
Karminha
Difusió i Publicitat
Ferran Domènech
Comercial
Pau Fabregat

CORRESPONSALIES:

Baix Llobregat, Berguedà, Barcelonès
Nord, El Camp, Girona, L'Horta, Manresa,
Maresme, Menorca, Osona, La Plana Alta,
Ripollès, Sabadell, Solsonès, Terrassa, Terres
de l'Ebre, Terres de Ponent, Vallès Oriental.

CONTACTES:

General directa@directa.cat
Redacció redaccio@directa.cat
Cultura expressions@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Publicitat publicitat@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

Joana Garcia Grenzner

@JoanaGGrenzner:

"L'Està Tot Fatal i l'Altaveu van eviden-
ciar la potència del treball conjunt
entre periodistes i mitjans diversos.
Es respirava la certesa que la DIRECTA
seria una realitat ben aviat"

Sergi Picazo

@sergipicazo:

"En aquella època la majoria de mi-
tjans criminalitzaven els moviments
socials. Era un desert. Havíem de fer
un mitjà propi que no depengués
del poder"

Jesús Rodríguez

@albertmartnez

"L'inici de la DIRECTA va ser una res-
posta reactiva a la manipulació,
però ara ens hem fet grans, ja no es-
tem massa pendents del que diguin
els mass media"

Arqueologia Directa: Els orígens (II)

Al capítol anterior: l'any 1996, l'okupació i el desallotjament del Cinema Princesa van dur el moviment okupa a la primera línia mediàtica. Ben aviat, van sortir multitud de butlletins informatius, entre ells els setmanals 'Contra-Infos' i 'Info-Usurpa'. L'any 99, es va debatre com bastir un projecte comú, un mitjà de comunicació dels moviments socials. (número 371, del 28 d'octubre de 2014)

Roger Costa Puyal

@Ruesru

Tot i que les assemblees que vam fer l'any 1999 no van tenir continuïtat, la idea de la col·laboració havia calat.

Els fruits d'aquestes llavors, els vam començar a collir l'any 2001. El juny d'aquell any, la *moda* de l'antiglobalització va arribar a Barcelona de la mà de la cimera del Banc Mundial. Ràpidament, la gent dels butlletins okupes ens vam ajuntar i vam fer l'*Està tot fatal*, que va ser la publicació de la contracimera (vuit pàgines a color, format tabloide i molta tirada). En vam editar quatre números, un per a cadascuna de les setmanes que va durar la contracimera. Pels temes de disseny, vam contactar amb la gent de Las Agencias, un grup d'artistes compromeses que tenia un local al costat del MACBA (anys més tard, algunes d'aquestes artistes van participar en la creació de l'Exgae); recordo -ja aleshores- llargs tancaments fets amb paciència, nervis i canvis d'última hora. D'altra banda, buscant periodistes compromeses, vam anar a parar a *El Triangle*, on vam conèixer dues persones que us deuen sonar, el Roger Palà i el Sergi Picazo. Els resultats de l'experiència van ser molt satisfactoris, tant per la gran utilitat que va tenir la publicació per als moviments socials que estaven organitzant la contracimera com per l'ambient col·laboratiu i el bon rotlló que es va generar a la redacció. Per això, els més pesats vam reprendre la idea de fer un setmanari dels moviments socials. Una vegada més, però, les assemblees no van tenir continuïtat.

L'any següent, el mes de març, vam repetir l'experiència, en aquest cas, contra la cimera de la Unió Europea. La publicació es va dir *Altaveu* i va tenir el mateix format i la mateixa periodicitat que l'anterior. També en vam fer quatre números, un per a cada setmana de contracimera. Les portades

imitaven les capçaleres dels diaris oficinosos (*La Vanguardia*, *El País*, *El Periódico* i *Metro*). Després, vam fer un número extra per la vaga general que es va convocar amb motiu de la cimera. La portada, una foto que omplia tota la pàgina amb una persiana vermella completament baixada i un cartell on deia *Tancat per vaga general*, va sortir a tots els mitjans. Altre cop, l'experiència va ser molt positiva en tots els sentits i, després de la cimera, ens vam continuar reunint amb la idea de crear un setmanari dels moviments socials, per al qual ja teníem nom: *Altaveu*. Però, una vegada més, les assemblees no van tenir continuïtat. A partir de l'any 2001, es van començar a acumular els esdeveniments i les activistes no donàvem l'abast... més o menys com avui dia. Primer, va ser la desarticulació del comando Barcelona d'ETA -a l'agost- i la posterior repressió contra els moviments socials de la ciutat; després, l'atemptat a les Torres Bessones i la guerra al Pròxim Orient; més endavant, l'entrada a la UE, la presència espanyola de la UE i l'arribada de l'euro; després, els preparatius del Fòrum de les cultures i, més tard, un llarg etc. Algunes de les persones que vam participar en ambdues publicacions vam ser: els dos Jesús, la Lèlia, la Joana, el Joan i el Jose. Després, jo, com la resta, vaig continuar uns anys més immers en el meu projecte local fins que, la primavera de 2004, vaig rebre aquella fantàstica trucada del Jesús del *Masala* i vam començar unes assemblees que, ara sí (per fi), van tenir continuïtat. ◀

Continuarà...

Llegeix
"Arqueologia
Directa: Els
orígens (I)":

Estem d'enhorabona! L'Institut de Drets Humans de Catalunya (IDHC) ens ha concedit la menció especial Mitjans de Comunicació del Premi Solidaritat 2014, pel nostre enfocament en drets humans i la difusió i foment d'alternatives. Moltes gràcies!

L'arxipèlag penitenciari va més enllà de les presons i compta amb moltes illes –amb diferents instàncies de control i contenció a cadascuna d'elles– per on poden transitar les persones recluses. Tipus de centre, règim, mòdul, programa; aquests mecanismes necessiten més centres penitenciaris i més professionals treballant-hi. L'increment de programes i activitats porta a una existència marcada per les regles, a una vida controlada i despersonalitzada.

Presons a la catalana

Des de l'any 1983, la Generalitat de Catalunya té la competència executiva en matèria de serveis penitenciaris, però la titularitat última continua sent estatal

Joan Bernà / Dani Font
@joanberna / @daniilfas

Les tanques de la presó de Quatre Camins / SERGI PUJOLAR

Les presons són institucions autoritzades pels governs i formen part del sistema de justícia de cada Estat. La presó, molt més que l'escola, un taller o l'exèrcit, és omnidisciplinària. Avui dia, la Generalitat té capacitat econòmica per gestionar aquestes institucions, contractar personal i fer oposicions al cos funcionarial de presons. També té competències per construir arquitectònicament les presons i crear tota una administració penitenciària separada de la resta de l'Estat espanyol.

A finals de 1983, la Generalitat va apostar per compartir les competències executives –no pas les legislatives– en matèria de serveis penitenciaris. Això va motivar una reestructuració del Departament de Justícia i la creació d'una nova direcció general separada de l'organisme estatal d'Institucions Penitenciàries. Aquest fet provoca un solapament competencial: s'obeeix una legislació estatal que s'interpreta a la catalana, atès que la comunitat autònoma té competències traspasades en la matèria. En última instància, la presó continua sent de titularitat estatal, però aquesta titularitat es pot exercir de manera immediata o delegada.

La legislació aplicable al sistema penitenciari és la mateixa a tot l'Estat espanyol i està regulada per la Constitució, la Llei Orgànica General Penitenciària de 1979, el Codi Penal de 1995 i el Reglament Penitenciari de 1996. A Catalunya, trobem centres penitenciaris d'alta seguretat, centres d'inserció social, centres oberts, centres de dones, centres de joves, etcètera. Si ens guiem pel tipus de règim, una persona pot ser enquadrada en règims especials, que van de l'aïllament –com el cas del DERT (primer grau o Departament Especial de Règim Tancat)– al règim obert (tercer grau), passant pel règim ordinari (segon grau). Al seu torn, es pot passar per mòduls

de seguretat de diferent intensitat: disciplinaris, de respecte, terapèutics o de participació i convivència, entre altres.

Les persones preses també queden classificades mitjançant els diversos programes que ofereixen les presons: de tractament, d'estudis, de treball dins la presó o de cursos de formació i capacitat fora del centre penitenciari. Per fer funcionar tots aquests mecanismes que porten a la ultraclasseficació de les preses (centre, règim, mòdul, programa...), cada vegada calen més espais penitenciaris i més professionals que treballin a la presó.

L'increment de programes i activitats, juntament amb la seva avaluació i l'adequació dels espais on es duen a terme, porta a una existència “cada cop més marcada per regles, una vida controlada i despersonalitzada que es prolonga fora dels murs, on la tutorització continua”, denuncia el col·lectiu Presó = Tortura (PT). Segons aquest col·lectiu, sorgit l'any 2011 a iniciativa d'algunes persones recluses: “A la presó, hi ha una possibilitat doble. Hi ha una presó amable gràcies als beneficis penitenciaris, obtinguts fruit de la col·laboració amb la institució a través dels programes i els projectes de rehabilitació que s'ofereixen. Però també hi ha una presó dura, caracteritzada per l'aïllament i el compliment de la condemna sense gaudir de cap benefici penitenciari”. Ambdues conviuen: una, com a amenaça; l'altra, com a promesa de millora de condicions. Enmig, hi ha les persones, tant treballadores com recluses.

Institució vertical

La màxima instància de poder en un centre penitenciari és la direcció, que té la missió de controlar i coordinar totes les activitats que s'hi duen a terme. Per sota seu, hi ha la subdirecció de règim i la

Segons el col·lectiu Presó = Tortura, “hi ha una presó amable gràcies als beneficis penitenciaris i els programes de rehabilitació, però també hi ha una presó dura, caracteritzada per l'aïllament i el compliment de la condemna”

subdirecció de tractament. En l'àmbit sanitari, hi ha la subdirecció mèdica. Per últim, hi ha la persona que s'ocupa de la gestió econòmica i administrativa. Marta Nomen, una col·laboradora del Grup 33 que treballa amb les persones preses a Lledoners, afirma que “cada centre penitenciari és un món aïllat” perquè “no hi ha intercanvi de bones pràctiques”, tal com demanen.

Nomen explica que els subdirectors consideren que el que funciona en un lloc és improbable que funcioni al seu centre i desconfien de la idea que hi ha un altre model de presó possible. En aquest sentit, afirma que càrrecs tècnics com el de cap de la Direcció General de Serveis Penitenciaris de Catalunya (actualment Pere Soler Campins) i les tres subdireccions generals, encapçalades per Alfons Rosell, Jose Luis Valdivieso i Paula Montero, actuen com un sostre de vidre que no escolta les seves demandes. ♦

Es consolida el model de presó **postdisciplinària**

Recollim les crítiques i l'anàlisi d'educadores, entitats col·laboradores i organismes que fiscalitzen el dia a dia als centres penitenciaris

Manifestació del 31 de desembre de 2014 davant del centre penitenciari de Dones de Barcelona
/ ANNA CELMA

Joan Bernà / Dani Font
@joanberna / @danilfas

El darrer terç del segle xx, el discurs que s'imposava a Europa en l'àmbit penitenciari era el que apostava per reformar la persona presa: aquest discurs correccionalista pretenia posar fi a les condicions de supermortalitat i tortura de les presons d'èpoques anteriors. A l'article 'La presó en els nostres dies: del correccionalisme a la gestió eficaç de les poblacions tancades' (publicat pel col·lectiu Presó = Tortura), la investigadora del sistema de justícia penal Ana G. Braga i l'antropòleg Jordi Arola expliquen que, en aquell moment, es deia que la reclusa havia de ser resocialitzada com a ciutadana, com a treballadora, com a objecte de l'assistència social, i que aquest procés s'havia de fer a la presó. D'aquesta manera, es reactivava un discurs de defensa de la necessitat i la utilitat dels centres privats de llibertat.

Al tombant de segle, sorgeix el que Ana G. Braga i Jordi Arola anomenen presó postdisciplinària, un model que "superposa a la disciplina clàssica mecanismes potents de control, classificació i gestió de les recluses". Així doncs, les pràctiques correccionalistes "cedeixen gairebé tot el seu espai a protocols de gestió de poblacions, control de riscos, classificació de subjectes, etc.". La mateixa persona, instigada per mecanismes de govern, identifica i gestiona els seus comportaments considerats antisocials o criminals.

A Catalunya, la presó postdisciplinària es consolida l'any 2006, quan un nou reglament materialitza la col·laboració més estreta entre els equips tècnics dels centres, les juntes de tractament i tot un seguit d'entitats assistencials, empreses de reinserció i d'altres. "En fer permeables els murs per a certs agents socials, s'estén el control de la presó i, al temps, es diu que es conté la població que en surt. Un bon exemple d'això és el fet que un dels vincles més potenciats els darrers anys sigui entre les treballadores socials dels centres penitenciaris i les professionals de les entitats receptores, que duen a terme un nou seguiment, acompanyament i avaluació de les usuàries".

Alt grau de reincidència

Les entitats que col·laboren amb les institucions han intentat canviar el model. La plataforma ciutadana Grup 33 demana una transformació absoluta del sistema penitenciari. "Existeixen altres models, com el de la presó de Villabona (Astúries), on la reincidència és molt baixa, al voltant del 16%, mentre que la nostra se situa en el 40,3%. Es treballa molt més amb el tercer grau i el treball comunitari i específic per a cada pres. Estem en contra d'un model universal per a tots els interns com pretén implantar el Departament de Justícia". Marta Nomen, membre de la plataforma, afirma que "moltes de les activitats que són obligades per a les preses són molt infantils

Recluses de la mateixa institució

El sistema penal i el cos funcional que hi treballa no para de créixer. Si bé és cert que assegura possibilitats laborals, també genera frustracions i problemes de salut mental entre el personal. El director de l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans (OSPDH) de la Universitat de Barcelona (UB), Iñaki Rivera, creu que seria positiu que "parlessin, sense recels, d'estress laboral; de viure en un estat de negació constant quan han de tancar els ulls davant

la barbàrie que veuen a diari en tornar a casa amb la família, que també es va deteriorant".

A parer del professor, les patologies del personal treballador s'accentuen a mesura que passa el temps: "És fals pensar que simplement són sàdics: et poden enfonsar molt i et poden ajudar molt. Qualsevol pres sempre recorda determinats funcionaris que l'han ajudat en algun moment". El problema és que, amb els anys, el deteriorament i els nivells de corporativisme

també creixen, amb malentesos i qüestions silencioses pel temor de represàlies i amenaces directes. Rivera, en contacte amb algunes persones funcionàries, explica que algunes, en privat, han reconegut fets com l'objectiu de desprestigiar la feina de l'OSPDH o de vetar-los l'entrada a la presó de Quatre Camins. Segons l'acadèmic, no hi ha una consciència que les treballadores són preses de la seva mateixa institució, de les seves xarxes i les seves pors.

i no se les tracta com a adultes". "A Lledoners, per sort, hem treballat amb un subdirector de tractament molt conscient de la importància de la rehabilitació, però, tot i així, sempre depèn de la funcionària de torn que et toqui. Hi ha funcionaris que fan i desfan com volen i posen mil traves per fer les activitats i seguir els tractaments", afegeix Nomen. És l'ambient

regnant a la presó: "Molts cops tothom es falta al respecte, la rehabilitació és un pur miracle", explica la voluntària. Tot i així, es produeixen èxits, en els quals "intervenen altres factors més enllà de les teràpies, com les xarxes de suport familiar i de col·lectius i professionals que creuen en la importància de la seva tasca". ♦

El negoci privat entra a la presó

La vitivinícola Raimat, Interflora o Bon Servei (propietat de Marta Ferrusola) han fet créixer el seu negoci gràcies al treball, remunerat precàriament, de la població reclusa

Joan Bernà / Dani Font
@joanberna / @danilfas

Empreses i ONG es disputen l'oferta per atendre, entre altres, els serveis mèdics o d'infermeria, de transport per trasllats concrets o bé el servei de comunicació amb les famílies

Es les centres penitenciaris, a més de ser espais de càstig, suposen una oportunitat d'aconseguir beneficis per a moltes empreses. "La presó no deixa de ser un univers que es pot parcel·lar i on el mercat pot convertir cadascuna d'aquestes parcel·les en un petit negoci -o no tan petit. Podem començar amb l'exemple de l'expropiació d'uns terrenys per construir-hi una presó. En aquest cas, s'engeguen determinades maniobres i la cessió d'espais a determinades empreses constructores (suposant que es faci de manera legal i amb transparència). En aquest moment, ja comença la retirada d'allò públic a favor d'una empresa que s'encarrega de la gestió dels terrenys per la via dels pressupostos d'empreses i els plans d'execució", explica el director de l'Observatori del Sistema Penal i dels Drets Humans (OSPDH) de la Universitat de Barcelona (UB), Iñaki Rivera. "Després, qui atindrà la guàrdia, tant l'exterior (abans de funció pública) com la interior, acaben sent empreses de seguretat privada majoritàriament", afirma.

Un altre àmbit interessant de negoci és el que té relació amb el menjar. "En pocs anys, sospitosament, l'empresa de

Marta Ferrusola, Bon Servei, va aconseguir llicitacions per repartir milers i milers de racions de menjar a les presons catalanes durant dècades", afirma Rivera. L'àmbit privat s'hauria de subdividir en dos: empreses privades amb ànim de lucre i ONG que, si bé no busquen el lucre, sí que necessiten recursos per dur a terme el seu programa. Aquestes entitats caritatives o de voluntariat depenen de les subvencions econòmiques de la Generalitat per contractar personal i, els darrers anys, aquesta mena de partides s'han vist durament retallades. Tal com apunta Rivera, empreses i ONG es disputen l'oferta per atendre, entre altres, els serveis mèdics o d'infermeria, de transport per trasllats concrets o bé els serveis de comunicació amb les famílies. Tots aquests àmbits formen submons amb els quals es fa negoci.

Reinserció o explotació?

El treball dins la presó és un terreny opac, sobre el qual es té molt poca informació fora dels centres. Aquesta activitat es regula per mitjà del Centre d'Iniciatives per a la Reinserció (CIRE). Com diu Rivera, "per la via de l'ajuda a presos -com diran ells- o l'explotació de mà d'obra de persones -que diríem altres-, durant dècades, s'ha fet treballar les internes, que -evidentment- han pogut millorar les seves condicions de vida amb l'obtenció d'un sou mínim". Entre els casos que ha conegut l'activista després de nombroses visites a centres penitenciaris, hi ha els de la vitivinícola Raimat, Interflora, fàbriques d'automoció per fer pastilles de frens o embragatges i empreses encarregades de fer troncs de fusta per a la mainada.

Tot i afirmar que "en aquests casos, l'explotació és més que evident", Rivera recorda la satisfacció amb què els presos li deien: "Em porten a treballar al Raimat" -a recollir raïm i, per tant, a l'aire lliure durant unes hores. Tot i això, quan analitza el funcionament del CIRE considera: "Sempre era el mateix. Presos que treballaven per aquestes empreses, els productes de les quals es venien a l'exterior a preu de mercat i no pas més barats, mab la qual cosa, la diferència entre el pagament d'uns salaris mínims no equiparables als que haurien de pagar en el món laboral (lliure) o els costos associats se la queda l'empresa". Marta Nomen, del Grup 33, explica: "Vam protestar pels sous baixos que percebem, sabent que els sous no poden ser elevats perquè no fan jornades completes, ja que les preses fan altres tractaments al mateix temps que treballen".

El marge de beneficis és molt gran i seria bo saber què passa entremig, quina és la gestió econòmica que poden desenvolupar els CIRE. No s'han pogut demostrar malversacions o gestions irregulars de fons. Malgrat tot, no es tracta tant d'assenyalar la corrupció de l'administració com de cridar l'atenció sobre la vulneració dels drets constitucionals de les preses al treball remunerat i a la cobertura de la Seguretat Social. ♦

El menjar de les presons s'ha convertit en un negoci per a algunes empreses / STEVEN LANE

Gairebé 10.000 persones entre reixes

El creixement del control social "formalitzat i punitiu" s'estén a més franges de població

Joan Bernà / Dani Font
@joanberna / @danilfas

Avança una presó més global i vaporosa, sense murs, com un quart grau penitenciari que, amb preceptes com la llei mordassa, pot afectar qualsevol persona

S'amplia el ventall de sancions penals no privatives de llibertat i de sancions no penals però no administratives, a més del mecanisme de privació d'alguns drets

El nombre de persones preses a Catalunya és de 9.358, segons dades publicades el mes de desembre passat al web del Departament de Justícia. Aquesta xifra és la més baixa que s'ha registrat un final d'any des de 2007. De totes aquestes recluses, 190 es troben en règim tancat, el més dur de tots. Ara bé, a la presó, al llarg de l'any, hi passa molta més gent, de manera que la xifra acumulada és més alta. A tall d'exemple, el 31 de desembre passat, durant la Marxa contra les presons, els col·lectius de lluita feminista denunciaven que "avancem cap a un enduriment punitiu brutal, amb l'entrada d'unes 8.000 preses els darrers deu anys". Entre 2009 i 2011, les xifres van arribar al seu màxim: per sobre de les 10.500 persones. Tot seguit, va disminuir -no gaire-, i, des de llavors, és manté una població reclusa estable, sempre per sobre de les 9.000 persones. Per altra banda, si alguna cosa caracteritza la presó és l'enorme heterogeneïtat existent, amb una disminució de la població estrangera perquè les deportacions s'han fet més massives.

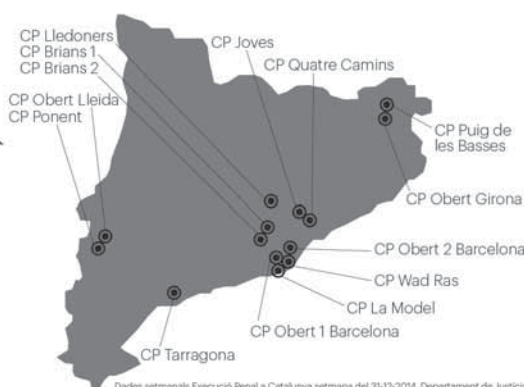
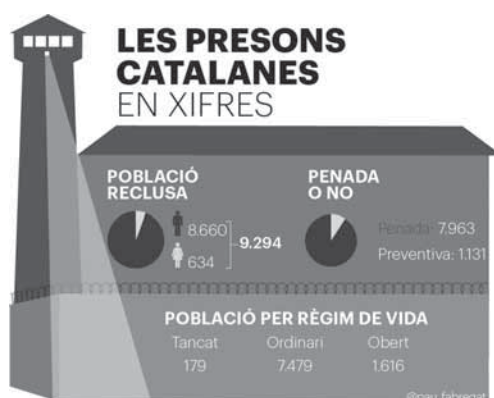
Malgrat aquest descens, l'informe *Estadística bàsica dels serveis penitenciaris*, publicat pel Departament de Justícia el setembre de 2014, contempla un augment de la població reclusa durant els propers deu anys. Segons Iñaki Rivera, sembla difícil que es compleixi aquest pronòstic perquè, de 2008 en endavant, les previsions d'aquest departament -tant en els índexs de delictes com en els de condemnes- no s'han complert. El cas és que, tot i que la taxa d'atur s'ha triplicat, la taxa oficial de criminalitat oficialment registrada (els darrers cinc

anys) ha baixat un 5%, amb un descens estable i lleuger. Segons Rivera: "Van associar malament l'increment natural de delictes amb el creixement de presos i, als càrrecs tècnics, se'ls escapa dir que hem perdut 10.000 presos..."

Cap al quart grau

La presó s'ha desbordat i està esquitxant cada vegada més franges de població que, abans d'entrar en vigor la legislació actual, no haguessin estat tractades amb eines punitives com les actuals. L'escenari que es prefigura és el d'una presó més global i vaporosa, sense murs, com un quart grau penitenciari que, amb preceptes com la llei mordassa, pot afectar qualsevol persona.

Mantenir el sistema penitenciari actual resulta car. En lloc d'augmentar-lo, s'aposta per un altre tipus de control i mesures. S'amplia el ventall de sancions penals no privatives de llibertat i de sancions no penals però administratives, a més dels mecanismes de privació de drets: per ocupar càrrecs, per fer determinades activitats laborals o per mantenir residència a determinats llocs. També s'aplica l'anomenada legislació d'emergència o d'excepció penal, que va néixer -suposadament- per "lluitar contra el terrorisme" i ha acabat contaminant la resta del sistema i emprant-se amb objectius totalment diferents als inicials. Avui dia, la gent que entra dins el sistema penal ja no ho fa estrictament dins el circuit de les presons, sinó a través del creixement d'un sistema punitiu de repressió de la protesta social, de reclusió de migrants i d'expulsions. ◀

Presons Catalanes	Persones	Any inauguració
CP Model	1132	1904
CP Wad-Ras	517	1983
CP Joves	307	2008
CP Tarragona	327	1950
CP Puig de les Basses	541	2014
CP Ponent	739	1984
CP Quatre Camins	1446	1989
CP Brians 1	1264	1991
CP Brians 2	1516	2007
CP Lledoners	788	2008
CP Obert 1 Barcelona	221	1991
CP Obert 2 Barcelona	230	2008
CP Obert Girona	96	2010
CP Obert Lleida	179	1984

“La presó és una lluita contra el temps”

Jose Solís va estar deu anys a la presó i va ser portaveu dels amotinats al centre penitenciari de Quatre Camins l'any 2004

A l'interior d'una presó, trobem persones molt conscients de la seva situació. És el cas de Jose Solís, que s'ha anat recuperant a poc a poc del seu pas per la presó, sobretot amb molta consciència política. Superar la presó és possible, però deixa marca, sobretot per l'abús que suposa el Fitxer d'Interns d'Especial Seguiment (FIES) i el Departament Especial de Règim Tancat (DERT). Tot i així, mai no ha deixat de donar la cara. Mentre parlem, ens ensenya els documents recopilats al llarg dels anys. En destaca un on es reconeix que se l'enviava al primer grau en un moment que es deia que no existia. El va aconseguir de l'única manera possible, fent trampa.

Dani Font
@danifas

Qui mana a la presó?

Avui dia, la presó està controlada per les grans corporacions sindicals. Després, qui hi mana són els subdirectors de règim, tant els d'interior -que s'ocupen de la seguretat- com els de tractament -que coordinen les teràpies i els tallers i formen part de la junta de tractament. Aquests darrers representen una esquerra *progre* que pensa que està fent un treball assistencial, un bé per les preses, quan el que fan és aconseguir que un mateix sigui el seu propi carceller. Et fan creure que el combativitat i et converteixen en una persona dòcil.

En què consisteixen les teràpies?

Són teràpies de submissió fetes per psicòlegs, assistents socials o mestres. Infantilitzen les preses. A més, són cursos subvencionats i representen l'associacionisme institucionalitzat. Estàs obligat a anar-hi com a condició per gaudir d'una situació penitenciària més bona i si t'hi oposes, en surts molt perjudicat: no et progressen del grau en què et trobes i et porten a mòduls amb condicions més dolentes. Com a mínim, suposa el compliment de la condemna sense gaudir de cap benefici penitenciari. Jo no hi anava mai perquè preferia anar a llegir o intentar fer coses que ens fossin útils, com muntar activitats d'esports i tallers de reciclatge o beneficiar-nos de les lectures que ens fessin arribar alguns col·lectius i ateneus.

Com és el dia a dia?

Els primers mesos són els pitjors, es fan molt llargs. Després, a poc a poc, vas creant automatismes. La presó és una lluita contra el temps. Et fan recomptes diaris; te'n poden fer de tres -si ets en règim de segon grau- a set -en primer grau. A la presó, sobretot si passes per aïllament, perds del tot l'orientació. A Can Brians, em

van tenir 64 dies seguits aïllat. Després, em van donar cops i bufetades que em provocaven molts problemes d'oïda. No percebia el pas del temps perquè em tenien amb llum tot el dia. La comunicació amb l'exterior és molt difícil. No hi ha mòbils o Internet, en general, tot i que les persones que gaudeixen de certs privilegis -com els narcotraficants o les persones de classe alta- sí que poden tenir-hi accés en certs mòduls. En tot cas, les persones en règim tancat mai no en poden fer ús. Són les més incomunicades.

Es troben a faltar suports?

Quan entren, les persones no saben què fer. Hi ha molt poca preparació, no hi ha cap col·lectiu que els acompanyi, que els doni suport. La lluita es dilueix, els vincles amb l'exterior es trenquen. Ens caldria un suport col·lectiu des de dins; això evitaria que molta gent que lluitava fora deixi de lluitar quan entra. Si que demanaria que les presons no estiguin tant estigmatitzades, que els col·lectius combatius no les oblidin, perquè l'eina que empra l'Estat per acabar amb qualsevol mobilització és la presó, perquè els carcellers són agents de l'Estat preparats per trencar processos polítics. Hem de ser-ne conscients i formar part de la lluita, tant des de dins com des de fora.

Has treballat mai a la presó?

L'únic cop que he treballat en reinserció va ser a la presó de Lleida. Buscaven algú que portés la comptabilitat, aranzels de materials, nòmines... i jo me'n podia ocupar. Vaig veure que les preses no cotitzaven a la Seguretat Social i ho vam denunciar. L'any 1999-2000, vam guanyar la sentència i allò va tenir un efecte rebot que no esperàvem. La sentència va servir per crear jurisprudència, és a dir, llei aplicable. Això va comportar que es fessin inspeccions en altres espais, com centres per migrants,

on les persones eren explotades als tallers sense gaudir d'un permís de treball. Al centre, li va caure una multa de milions de pessetes i, als treballadors, els van haver de fer el permís de treball, document amb el qual deixaven de ser il·legals. Arran d'aquest fet, va començar el meu període pel primer grau. Aquell va ser un primer procés; després, va venir la denúncia de tortures i abusos a la presó.

Et van medicalitzar en algun moment?

Intenten medicalitzar-te des del principi. Recordo que, només entrar, ja em van oferir pastilles. Com que la gent es troba en un ambient tant depressiu, sol acceptar. Després, t'amenacen de no donar-te'n si la teva conducta no és de submissió, tal com vam poder veure el dia del motí de Quatre Camins: moltes preses van desistir pel xantatge que se'ls va fer.

Qui decideix els permisos i els beneficis?

La junta de tractament, un equip que valora si pots beneficiar-te de certs avantatges o no. Així doncs, el fet que continuïs a la presó o se't concedeixi un tercer grau ja no depèn d'un jutge. Això funciona des dels anys noranta i anirà cada cop a més.

Què en treus, del pas per la presó?

El pitjor que li pot passar a algú que és a la presó és quedar-se i sentir-se sol, perquè això et pot portar al suïcidi. Passa molt sovint. Jo mai no m'he sentit aïllat, ni tan sols quan estava en primer grau. Sempre he estat en contacte amb certes persones i col·lectius, fins i tot en una cel·la d'aïllament. La presó m'ha servit per reforçar el meu pensament, per veure més clarament la discriminació social contra la pobresa. (Fa una pausa) M'ha ratificat en els meus pensaments i m'ha fet donar més valor al que és vital. ♦

I després... res

Dues terceres parts de les cases okupes desallotjades són tapiades o s'enderroquen per deixar-hi un solar buit i en desús

Al solar de l'antic eco-nomat militar, s'hi vol construir un hotel de luxe / ISMAËL GUYE

Jesús Rodríguez
@albertmartnez

Durant la bombolla immobiliària, el sòl era un bé especulatiu. Això explica que moltes propietàries volguessin mantenir terrenys sense ús, a l'espera d'ofertes del clan del totxo

Els governs municipals de moltes localitats van forçar la fugida de la població més precària de determinades zones. Així es va popularitzar la paraula 'gentrificació'

“La Galia ha estat completament enderrocada pel mateix Adolfo -propietari- i els seus amics. Sent així, quin interès o raó, si no és l'egoisme del diner, pot haver-lo dut a fer això?”. La pregunta en veu alta que es feien les habitants d'aquest petit habitatge okupat del barri de la Trinitat Vella de Barcelona -mitjançant un full volant que van repartir entre el veïnat l'11 de juny de 1998- encara és vigent avui dia, disset anys després dels fets, i l'immoble es manté abandonat i en un estat de deteriorament avançat.

La Galia II, una caseta alliberada pel mateix grup de joves tres mesos més tard al carrer Gran de Sant Andreu, va viure un desenllaç similar. A més de servir de llar, la construcció es va convertir en un centre social. Va ser desallotjada l'any 2000 i, encara avui, gran part del solar que l'albergava està en desús i cobert per les males herbes.

La dècada dels 90 i els primers anys 2000 es van caracteritzar per la guerra del sòl, en què el terreny va esdevenir un bé especulatiu que, segons es creia llavors, sempre cotitzaria a l'alça. En aquest context, molt sovint, les cases okupades no eren desallotjades perquè les propietàries legals dels edificis volguessin llogar-les o vendre-les: només pretenien tenir els immobles buits, a l'espera d'una oferta multimilionària d'algun inversor del clan del totxo.

El recull documental més extens que corrobora aquesta pràctica el va fer un veí de Barcelona l'any 2008: des de l'anonimat, va recórrer els deu districtes de la ciutat i va fotografiar fins a 318 finques desallotjades temps enrere amb l'objectiu de comprovar

quin ús s'havia donat a l'espai. Les xifres, que es poden consultar cercant el perfil Ckasas del portal Deviantart.com, són prou contundents. Un total de 210 edificis, el 66% de la mostra, estaven tapiats o s'havien enderrocat mesos o anys després del desallotjament i, al seu lloc, només hi quedava un solar en desús. El gruix de l'estudi se centra en els districtes de Gràcia (68 casos), Sant Andreu (47), Horta-Guinardó (45), Sants-Montjuïc (44) i Ciutat Vella (43). La majoria de finques abandonades són de titularitat privada, però també n'hi ha de l'Ajuntament de Barcelona. El 33% restant d'immobles, aquells que han tingut un ús posterior al desallotjament, mostren una casuística diversa: rehabilitació integral, blocs d'habitatges, hotels, places, pàrquings i, tan sols en un parell de casos, equipaments públics.

La borratxera de l'especulació

Els anys d'or de la bombolla immobiliària també van ser els dels grans enderrocs d'edificis vells ubicats a l'epicentre del negoci especulatiu: el barri de la Ribera de Barcelona, els cascs antics de Gràcia, Sants, Sant Andreu de Palomar o el Poblenou i també el rovell de l'ou urbanístic de Palma, València, Lleida, Girona o Sabadell van ser alguns dels escenaris principals. Els governs municipals havien planejat canvis d'usos del sòl que forçaven la fugida de la població més precària de determinades zones. Va ser aleshores quan es va popularitzar la paraula *gentrificació*.

Hi havia gent, titllada d'idealista per l'establishment de l'època, que resistia l'envestida. Poc després del desallotjament del Cinema Princesa de Barcelona, el 28 d'octubre de 1996, la

pràctica de l'okupació es va estendre com la pólvora als grans nuclis urbans. De fet, okupar va esdevenir la pràctica política més transversal i comuna entre la dissidència de l'època. Però la mà dura del PP -o de CiU i el PSC en molts consistoris-, en aliança d'interessos amb les promotores immobiliàries i les cambres de la propietat -anys després, hem sabut que aquests partits polítics es finançaven amb comissions del sector del totxo-, va deixar un rastre de tàpies i solars que, avui, en gran part, encara perdura.

L'any 2003, l'Assemblea d'Okupes de Barcelona va elaborar un dossier on es detallava que, durant el període comprès entre el 1995 i el 2002, es van desallotjar 124 espais alliberats a la comarca del Barcelonès. Hi va haver dues grans onades d'actuacions policials. La primera, l'any 1998, va ser ordenada i supervisada per la delegada del govern d'Aznar a Catalunya, Julia García-Valdecasas. La segona es va desencadenar l'any 2001, amb 33 intervencions dels cossos de seguretat, dutes a terme amb la connivència dels populars i els governs municipals socialistes -o els tripartits de torn. Va ser aleshores quan la Guàrdia Urbana de Barcelona i la resta de policies locals metropolitanes van aportar més efectius als operatius de desallotjament.

La celeritat per fer fora les cases okupes era tan gran que, en molts casos, l'administració i la propietat no havien tingut prou temps per tancar els acords que farien possible actuar-hi urbanísticament. Davant les crítiques per la manca d'ús del desallotjat Cinema Princesa, l'immoble va ser adquirit pel govern de Pujol, que hi va edificar la delegació de la Generalitat a la demarcació de Barcelona. Després de ser enderrocada el 2004, l'antiga nau industrial que acollia el Centre Social Okupat Hamsa de Sants es va convertir en un pàrquing i una plaça dura. En la majoria de casos, però, l'únic que va omplir els espais que aquell jovent havia convertit en alternatives socials i culturals va ser el no-res més absolut.

L'Ekonomat, dues dècades d'abandó

L'any 1992, l'antic ekonomat militar del carrer del Rec Comtal de Barcelona va ser comprat per la promotora Núñez y Navarro en una subhasta. Corria el rumor que hi volien fer un hotel de luxe; el veïnat s'hi oposava. L'assemblea d'okupes del Cinema Princesa, dos mesos després del desallotjament de l'immoble de la Via Laietana, va decidir traslladar-se al vell edifici de l'exèrcit i reconvertir-lo en el CSO L'Ekonomat. La família Núñez, però, va aconseguir que es dictés una ordre de desallotjament pocs dies després. L'execució també va ser rapidíssima, mitjançant una operació llampec dels cossos antidisturbis de la policia espanyola (UIP-II, adscrita a Barcelona).

El local va quedar tapiat i buit. L'any 2003, el van tornar a okupar durant quatre mesos; novament, la policia espanyola (en aquesta ocasió, amb el suport de la Guàrdia Urbana) en va expulsar les habitants. L'Ajuntament de Barcelona va exigir l'enderroc de la finca a la immobiliària. A canvi, va accelerar l'aprovació del projecte de l'hotel de luxe, al qual va donar el vist-i-plau municipal tot i que, al subsòl de la parcel·la, s'hi van trobar restes de la canalització de l'històric Rec Comtal, un viaducte d'aigua soterrat que travessa la ciutat des de Montcada i Reixac i arriba fins a l'antic mercat del Born. Divuit anys després del primer desallotjament, a tocar de les restes arqueològiques, s'han iniciat els primers treballs de les obres del futur hotel. La Plataforma contra l'Hotel Rec Comtal i en Defensa del Patrimoni Històric de Barcelona, creada recentment, ha assegurat que hi plantarà cara. ◀

De dalt a baix: edifici tapiat al Forat de la Vergonya, a Barcelona; solar on hi havia Miles de Viviendas, i els matolls que creixen a l'antiga seu del CSO Els Tòxics, a Cornellà de Llobregat / ISMAEL GUYE

Planxes de ferro, traster municipal i matolls

La geografia de les finques abandonades conserva alguns punts emblemàtics. A un lateral de la plaça del Pou de la Figuera de Barcelona, coneguda popularment com el Forat de la Vergonya, s'alça un edifici de sis plantes -dotze habitatges-, blindat amb planxes de ferro molt gruixudes. És l'antic bloc okupat del carrer Metges, desallotjat el novembre de 2007 arran d'una denúncia de la immobiliària Inverline Management SL. Els marcs d'algunes finestres cauen a trossos. El veïnat s'ho mira amb resignació des de fa anys.

Davant del port Vell, al passeig de Joan de Borbó, a pocs metres d'on ara amaren iots luxosos amb bandera de les illes Caiman, encara hi ha les restes del que va ser el tercer bloc del projecte Miles de Viviendas. Amb emplaçaments anteriors al Turó de la Peira i el carrer Sardanya, aquest centre social va suposar tot un revulsiu per la defensa de l'habitatge a Barcelona i la dignificació del barri de la Barceloneta. L'immoble de Joan de Borbó havia estat de la Guàrdia Civil, però va ser desallotjat sota titularitat del Consorci Port 2000, un organisme de participació pública i privada que, malgrat l'estatus d'element arquitectònic protegit de la façana, va enderrocar l'edifici per no fer-hi res. Des de llavors, és un solar on l'Ajuntament amuntega grans piles de llambordes de granit destinades a enrajolar els carrers; hi ha un cartell penjat que diu: "Utilització temporal de solars per a ús públic".

A l'àrea metropolitana, un dels casos més escandalosos el trobem a Cornellà de Llobregat. El centre social Els Tòxics, ubicat al passeig dels Ferrocarrils Catalans i desallotjat l'abril de 2007, ha deixat pas a un descampat amb matolls que és l'hàbitat predilecte d'algunes espècies d'ocells i, també, de rates. Al solar, s'hi manté un gran plafó publicitari de l'empresa IberHogar que anuncia els pisos que s'hi haurien d'haver construït, però dels quals mai no es va arribar a posar ni la primera pedra.

DIVA HOGAR
REPARACIONS 24H
REFORMES
BARCELONA
93.346.86.01
SANT FELIU DE LLOBREGAT
93.105.77.83
www.clubdivahogar.com

terra d'escudella
www.tdk.cat
menú al migdia
carta de nit
taules d'embotits
amanides
patates braves
cerveses artesanes
cultura popular
exposicions
C/ Premià, 20 baixos. Sants (Bcn)
tel. 93 422 16 13

COOPERATIVA AUTOGESTIONÀRIA
www.laciutatinvisible.coop
ATREVEIX-TE A IMAGINAR-LA

tinta sonora
www.tintasonora.com
Un retorn a una
altre manera de
fer les coses

Assurances
ètiques i
solidàries
arç
COOPERATIVA
www.arccoop.coop

Un incendi intencionat va acabar amb el CSO Pepica la Pilona de València

Maties Lorente
@mtsloriente

Un dels centres socials claus per entendre l'okupació a València va ser Pepica la Pilona. El nom de l'espai pretenia homenatjar una de les figures més populars del barri del Cabanyal. Situat en primera línia marítima, es va okupar el 27 de setembre de 2008 per defensar el barri enfront del projecte de prolongació de l'avinguda Blasco Ibañez. La remodelació urbanística pretenia enderrocar l'edifici, com tants altres de la zona.

El centre va ser un punt de trobada per a molts col·lectius. Aquest fet va facilitar la creació de "xarxes intergeneracionals de relacions d'afinitat política", com es pot llegir al dossier *25 anys: Resistint i Okupant*, publicat per la Biblioteca Anarquista de l'Horta i la biblioteca Contrabando del Cabanyal. En 2006, un incendi "clarament intencionat" va arrasar l'immoble, fet que va forçar el desallotjament. "La Pilona resultava molesta per al model de ciutat que volia donar cabuda a la Copa Amèrica i el projecte València Paseo al Mar", s'afirma al document.

Com a resposta, l'agost de 2006, es va reokupar el CSO Malas Pulgas, també al

Cabanyal. L'edifici ja s'havia obert l'any 2000 i el seu desallotjament, produït l'any 2002, va generar una onada de protestes que es van saldar amb quatre detingudes, a les quals es va aplicar la llei antiterrorista. Els mitjans de la ciutat vinculaven les accions amb la *kale borroka*. Malas Pulgas havia estat un referent a la ciutat, arran de la intensa activitat que s'hi duia a terme: tallers, biblioteca, concerts, jornades... Després de la reokupació, el centre va ser desallotjat definitivament el 17 de gener de 2007. Actualment, està tapiat i en desús.

Una de les últimes okupacions importants a València va ser la de Ca la Vaga. L'espai es trobava a l'antiga Facultat d'Agrícoles de la Universitat Politècnica i va ser alliberat uns dies abans de la vaga general del 14 de novembre de 2012. L'objectiu era que servís com a punt logístic de preparació de la jornada per als grups autònoms i anticapitalistes. Els debats interns i la pressió mediàtica van forçar el progressiu abandonament de l'edifici, que va ser desallotjat un mes després de la vaga.

Una façana grisa i un solar buit, el rastre dels desallotjaments a Lleida

Joana Soto
@joanasoto

Desenes de joves treballaven, des de fa un parell d'anys, en la dinamització dels baixos de l'Edifici Panadès, una antiga casa de roba convertida, ara, en el nou Casal de Joves de Lleida. Es tracta d'un espai petit, d'una sola planta, situat al casc antic de la ciutat: acull les diverses d'activitats que es desenvolupaven a l'antic Casal, desallotjat deu mesos després de la seva inauguració.

A principis de desembre de 2012, la Paeria va precintat el local de forma administrativa, per sorpresa i enmig d'un pont festiu. Actualment, l'edifici, propietat de la família Egea, està tapiat, sense ús i amb la façana pintada de gris, fet que contrasta amb el gran mural multicolor que abans presidia l'espai. L'Assemblea del Casal Popular de Joves de Lleida va decidir buscar una solució conjunta amb l'Ajuntament de Lleida, que finalment va cedir un espai de propietat municipal on

poder continuar impulsant el projecte.

S'anem més enrere, el desembre de 2007, en un solar que estava esperant la urbanització especulativa dels terrenys annexos a les Basses, va néixer La Chispa. Avui dia, el solar està habitat; l'okupació, pendent de judici. L'emblemàtic edifici podria ser desallotjat, finalment, el mes de febrer.

L'any 2004, després del desallotjament del Kask i Kan Parra, un grup de persones va okupar La Gàbia, una torre propietat de l'Empresa Municipal d'Urbanisme (EMU) que feia cinc anys que estava abandonada. La Gàbia, ubicada als límits entre l'Horta i la ciutat, es va convertir en un centre social molt actiu, amb activitats setmanals, hort comunitari o biblioteca. El juliol de 2006, unes excavadores de la Paeria van tirar l'edifici a terra. Les persones que hi vivien tan sols van tenir mitja hora per treure les seves pertinences de casa. On hi havia el CSO La Gàbia, ara, hi ha un solar buit.

'Abriendo puertas. Okupaciones en Valencia (1988-2006)'. Francisco Colado

/ PEDRO MARIA SOTO

El Casal Okupat Les Vies de Palma continua tapiat vuit anys després

Irene Jaume Gambín
@irenejaumeg

Segurament, les turistes que paguen 19,50 euros per agafar el tramvia històric que les durà a Sóller i que travessa el carrer d'Eusebi Estada de Palma no saben que passen per davant del que va ser Les Vies. Okupat el setembre de 2005 i impulsat per la CNT, Maulets, la CEPC i individualitats de la ciutat, el casal va esdevenir un espai de trobada i experimentació devora el parc de les Estacions.

A Palma, l'okupació sempre havia estat terreny dels sectors llibertaris i anarquistes (Casal Llibertari, s'Eskola). En aquella ocasió, la unió amb els sectors independentistes -que havien promogut altres espais com el Casal Independentista de Mallorca o el Casal Can Capses, tots dos espais llogats- donà continuïtat i reforçà tota una sèrie de sinèrgies i complicitats que ja existien arran de les convocatòries conjuntes de les manifestacions antifeixistes del 20 de novembre. Situat a uns baixos de propietat privada que en el seu dia acolliren un petit comerç (duia set anys tancat), el casal fou okupat l'1 de setem-

bre de 2005 i aixoplugà diferents iniciatives, com una cooperativa de comerç just i la celebració de xerrades, projeccions o debats. Tot això, però, no encaixava en el model de ciutat que tenia en ment la llavors batllessa palmesana, Catalina Cirer (PP). Amb l'excusa de l'enèsima reforma del parc de les Estacions, al·legà que l'edifici seria expropiat per poder dur a terme el soterrament de l'estació d'autobusos. La Policia Local vigilava de prop el casal i, en veure que un dels seus activistes s'hi acostava, l'escorcollaren, l'identificaren, li prengueren les claus i entraren dins.

El desallotjament es va fer sense que hi hagués hagut cap judici -sí que hi havia denúncia del propietari- i els operaris de Cort s'endugueren tot el mobiliari. Els agents municipals van acabar amb Les Vies el 6 d'abril de 2007 i, gairebé vuit anys després, l'espai resta tapiat. L'estació d'autobusos fou soterrada, però l'obra no afectà en cap cas l'edifici on se situava el casal, que va rebre el suport dels moviments socials i els partits de l'oposició. ◀

/ JOAN FRAU GARRIGA

La Ferralla, una masia abandonada a la vall de Sant Daniel de Girona

Redacció Directa
@La_Directa

Durant el pont del primer de maig de 2007, l'Assemblea de Joves de Girona va reobrir l'antiga masia Can Puig de la vall de Sant Daniel, després de quaranta anys d'abandonament. La finca, envoltada de camps i zona boscosa, és propietat d'una família molt coneguda que ostenta diverses ferreteries a la capital gironina. Per això, el nou projecte de casal autogestionat es va anomenar La Ferralla. El 15 d'octubre del mateix 2007, un fort dispositiu d'antidisturbis dels Mossos d'Esquadra va aprofitar que aquell dia la majoria d'activistes del casal eren davant la seu de l'Audiència Nacional espanyola, a Madrid, per donar suport als encausats per la crema de fotos del rei. Els efectius policials van desallotjar l'edifici i, en companyia dels representants de la propietat, en van tapiar els accessos. Set anys i escaig després dels fets, la casa es manté del tot abandonada i no es preveu donar-li cap ús a mitjà termini.

Durant els sis mesos que la casa va estar oberta, un nombrós grup de joves pro-

vinents de Maulets, Endavant, la Màquia i el moviment escolta van rehabilitar l'espai i van condicionar la majoria de les seves estances. Una de les joves que hi va participar ens explica: "L'assemblea era variada. Teníem com a punt d'acord fer crítica al sistema capitalista i a un model de ciutat basat en el consumisme, l'especulació i la privatització d'espais". A La Ferralla, s'hi van fer xerrades, cafetes, assemblees i festes, entre altres activitats. Se sap que, abans de l'okupació organitzada, algunes persones entraven a la casa per assajar trapezi i circ. Després del desallotjament, malgrat que es va tapiar l'accés a l'espai, s'hi ha continuat entrant a través de forats que resten oberts.

A Girona, també destaca el cas de Can Pixera, edificació situada al carrer Major de Salt i propietat de J. Caselles, okupada per primer cop el 1993, desallotjada posteriorment i reokupada per segona vegada uns anys més tard. Després del segon desallotjament i de l'absolució judicial de les encausades, la casa es va continuar deteriorant. Avui dia, està tapiada i en runes. ◀

/ TONI FERRAGUT

Jorge del Cura

“Els estats democràtics són qui ha innovat més en tècniques de tortura”

Gemma Garcia
@gemma_g_fabrega

La tortura és l'ofici més antic del món i, alhora, el més modern, afegia el filòsof Santiago Alba Rico. S'ha innovat en mètodes i han canviat els objectius, però, darrere les “tècniques d'interrogatori agressiu” dels Estats Units, “l'ús moderat de la força física” d'Israel o els “interrogatoris científics” reconeguts per l'ex-general de la Guàrdia Civil Enrique Rodríguez Galindo, s'hi amaga la tortura. Fa deu anys que la Coordinadora per a la Prevenció de la Tortura (CPT), integrada per més de 40 organitzacions, s'oposa a aquestes pràctiques i vetlla per l'aplicació i el seguiment dels mecanismes internacionals de prevenció a l'Estat espanyol. Jorge del Cura n'és portaveu i la seva lluita ve d'antic. L'any 77, col·laborava amb el Comitè de Suport a la Coordinadora de Presos Comuns en Lluita (COPEL) i, més tard, ho va fer amb els comitès de suport al cas Scala i els Grups Llibertaris de Madrid. La lluita contra la tortura està travessada per un dolor que, a vegades, sembla que venç: “Cada dia penso a deixar-ho”, reconeix del Cura. Però la dignitat de les persones que resisteixen i els aprenentatges, sobretot ètics i humans, “no tenen preu” –assegura– i l'encoratgen a continuar.

Quina diferència hi ha entre maltractament i tortura?

D'acord amb els convenis internacionals, l'única diferència és el grau del mal causat. La tortura es defineix com a mal greu causat i tot el que no sigui greu passa a ser tracte cruel, inhumà o degradant.

És molt subjectiu...

Sí. I és el que estan utilitzant els estats per dir que, en el seu territori, els funcionaris no torturen. Per exemple, als Estats Units, Bush deia que només hi ha tortura si causes la mort o la pèrdua d'un òrgan vital, és a dir, la mort. Els anys 90, l'Estat d'Israel va legalitzar l'ús de la força física moderada als interrogatoris de detinguts i, com que era moderada, no era greu; i, com que no era greu, no era tortura (finalment, va derogar la legislació). L'Estat espanyol recull el delictes de tortura al Codi Penal, però ha inventat un delictes contra la integritat moral de la persona amb l'objectiu d'evitar parlar de tortura si no es tracta d'un maltracte molt greu prolongat en el temps. Però la tortura pot ser puntual perquè pots causar un dolor insuportable en un moment concret. És molt important tenir clar que el responsable ha de ser un funcionari o una persona que exerceix funcions públiques i que la víctima és un ésser humà. S'ha d'anar amb compte perquè, si tot és tortura, res no és tortura i ningú no sap qui tortura.

Durant el franquisme, la finalitat d'aquesta pràctica era clarament extractiva. Han canviat la finalitat i les tècniques?

En situació de dictadura, la tècnica és inquisitorial: et pego dues hòsties perquè em diguis qui és el teu company. En

una democràcia, no fa falta perquè ja tenen la informació: el que necessiten és la prova judicial, l'autoinculpació, per dur el detingut davant d'un tribunal i, alhora, aterrir-lo a ell i al seu entorn. Sobretot, es tracta de destruir qui consideren adversari polític. Per aconseguir-ho, utilitzen el que anomenen tècniques de tortura blanca. Aquestes tècniques no són tan físiques, no solen causar lesions; parlem de tortura psicològica. Al cap i a la fi, quan es colpeja una persona, s'enfonsa i canta, però es pot reconstruir. En canvi, quan una persona s'ha trencat sense saber ben bé per què, queda totalment destruïda. Un percentatge molt elevat de torturades no són conscients d'haver-ho estat. Sovint, només en prenem consciència si han arrencat les ungles a algú o li han fet la banyera, però cal que siguem conscients que, de vegades, sense posar-te la mà al damunt, et poden damnyar brutalment. El Protocol d'Istanbul permet valorar la gravetat del mal causat, però, en última instància, són els jutges qui ha de tenir en compte l'ús de tècniques psicològiques.

L'informe de la Coordinadora de 2013 recull 252 situacions o casos de tortura que afecten 527 persones. Les xifres reals són molt superiors?

No incloem els casos que no podem contrastar ni els d'aquelles persones agredides que ens demanen no aparèixer-hi. A mesura que passa el temps, ens arriben més casos de l'any anterior, que arriben a representar el doble del que publiquem. Coneixem els que ens arriben i no incloem, però desconexim els que es denuncien i no ens arriben i els que no es denuncien però es produeixen. Tenim un gran forat negre. Hi ha persones que no són conscients que han estat torturades, humiliades o vexades;

FOTOGRAFIES DE L'ENTREVISTA:
SERGI RUGRAND

consideren que el que els ha passat és normal i no denuncien. Fa poc, una persona detinguda a Madrid, quan va declarar, va dir -amb certa normalitat- que l'havien obligat a despullar-se i fer flexions a la gatzoneta. Es tracta d'un fet humiliant i, si hi ha humiliació, hi ha tortura. La majoria de gent que ha denunciat tortures pertany als moviments socials, té consciència política i social de rebel·lia i contactes amb advocats i defensors dels drets humans que poden ajudar-la. I, tot i així, cada vegada hi ha més gent que prefereix no denunciar. Què succeeix entre els sectors més vulnerables de la societat, que són objecte de tortures més brutals i continuades? Doncs que no protesten mai i no aconseguim assabentar-nos-en. Per exemple, sabem que es produeixen agressions contra les persones sense sostre, però, com ho documentem? Moltes vegades, les víctimes no vol litigar perquè tendeix a desconfiar, raonablement, de tot el que és institucional. Alhora, hi ha problemes per enviar citacions a causa de la falta de domicili. En moltes ocasions, les persones detingudes per delictes com robatoris o furtis ens comenten que han estat vexades i humiliades, però no reclamen legalment. M'he trobat amb casos terribles d'individus que, en preguntar-los com han resultat ferits, confirmen que ha estat la policia, però diuen que és normal que els peguin perquè han robat. Des de la Coordinadora, som conscients que només veiem la part de dalt de la piràmide, el col·lectiu menys vulnerable.

S'observa un pic de denúncies entre 2011 i 2012. Es deu a la pèrdua de la por de denunciar o respon a un augment de la repressió en un cicle de mobilitzacions?
De fet, hi ha dos pics: un d'ells es produeix a principis de 2004, coincidint amb les tortures als presos de Quatre

Camins (després de protagonitzar un motí) i la mobilització, a més d'aquests reclusos, del sector naval a Andalusia i de diversos col·lectius a Astúries. Aquestes protestes van durar diversos mesos i va provocar multitud de ferits i denúncies. L'altre pic es va produir l'any 2011, coincidint amb el 15-M, moment en què van augmentar les mobilitzacions i la ciutadania va perdre la por, possiblement perquè molts dels que hi participaven creien que vivien en un Estat de dret on podien denunciar la policia i l'Estat els donaria suport. Quan s'adonen que no és així i, a més, són denunciats, torna a sorgir el temor i les mobilitzacions continuen, però les denúncies disminueixen. També és important subratllar que, durant uns anys, hi havia col·lectius amb certs mitjans econòmics que podien alliberar advocats, però, amb la crisi, s'han desmantellat. Perdem la capacitat de ser a més llocs, no perquè la repressió hagi disminuït, sinó perquè ens han tallat les ales i no hem sabut reaccionar. També és cert que, en el context actual, hi ha gent que destina les seves energies a sobreviure el mes següent.

El País Basc és un cas especial. D'alguna manera, hi ha hagut una legitimació política i social de la tortura?

El País Basc ha estat un laboratori de la tortura per a tot el planeta, no solament per a l'Estat espanyol. Cal tenir en compte que els estats democràtics són els que han perfeccionat més les tècniques de tortura. França va innovar a Indoxina i Algèria i gairebé totes les tècniques que s'han utilitzat a l'Amèrica Llatina venien de França, on les van aprendre dels nazis. Els Estats Units, origen de la democràcia, van aprendre dels coreans i els xinesos i bolquen els seus

“

Es produeixen agressions contra persones sense sostre, però sovint les víctimes no volen litigar perquè desconfien de les institucions

Coincidint amb el 15-M, molts creien que podien denunciar la policia i l'Estat els donaria suport. Quan veuen que no és així, torna el temor

”

“

Al País Basc, s'han produït dinàmiques sistemàtiques de tortura que s'han intentat legitimar: es deia que així s'evitava un suposat mal major

Els Estats juguen amb el cost-benefici i aconsegueixen suport social. I el ciutadà també pensa que, com que és bona persona, no patirà mai tortures

”

aprenentatges i innovacions a l'informe Kubark de la CIA. Anglaterra també ha innovat molt. Quina casualitat que els tres països origen de les democràcies hagin practicat tortura, la practiquin i la renovin. Per tant, la diferència entre dictadura i democràcia no és que es practiqui tortura o no, sinó com es practica, quina és la resposta de la societat i si es pot denunciar. En una dictadura, no pots denunciar-la; en democràcia, si la pràctica és sistemàtica i generalitzada, hi ha silenci. Al País Basc, s'han produït dinàmiques sistemàtiques de tortura que s'han intentat legitimar amb el supòsit de la “bomba de rellotgeria”: es deia que així s'evitava un suposat mal major. Detens un terrorista, saps que ha posat una bomba que matarà 5.000 persones, què fas? El tortures per saber on és o no? La resposta ha de ser no, evidentment, però els estats juguen amb el cost-benefici i aconsegueixen el suport de la societat. Els Estats Units han aconseguit legitimar Abu Ghraib i Guantánamo; a França, no s'ha pogut investigar el que va ocórrer a Algèria; a Anglaterra, el que va succeir amb les presons de màxima seguretat i els presos de l'IRA... Darrere, sempre hi ha la mateixa cantarella. Es parla d'uns dolents dolentíssims que causaran un dany terrible: entre una massacre i un torturat, el cost menor és la tortura. Alhora, el ciutadà pensa que, com que és bona persona, no patirà mai tortures. Hem instal·lat el dret penal de l'enemic, definit per l'ideòleg nazi Carl Schmitt, on els dolents, els enemics, no tenen drets i els ciutadans ho estem assumint d'una forma terrible. De fet, hi ha enquestes que revelen que entre el 18 i el 30% dels espanyols són partidaris de la tortura per casos de terrorisme. Tots tendim a deshumanitzar la víctima, com va fer Hitler.

En el cas espanyol, els mitjans contribueixen a la legitimació?

Quan l'associació va començar a fer informes l'any 90, en general, els periodistes venien a les rodes de premsa i publicaven. L'any 96, surten a la llum els primers informes internacionals sobre tortura a l'Estat espanyol i són

Mecanismes de paper

"El temps que transcorre des de la detenció fins que es garanteix l'assistència lletrada al detingut és injustificadament llarg". Aquesta és una de les conclusions d'un informe publicat recentment per l'Autoritat Catalana per la Prevenció de la Tortura (ACPT). Durant el 2014, l'ACPT ha fet un total de 82 visites a 81 centres diferents i també ha constatat que algunes comissaries no reuneixen les mínimes condicions de detenció digna. El mecanisme català va néixer a conseqüència de la ratificació per part de l'Estat espanyol, l'any 2005, del Protocol Facultatiu contra la Tortura de l'ONU. Segons la Coordinadora, va néixer tard i amb deficiències.

Fins al 2009, no es va aprovar que el Síndic de Greuges assumís la funció d'autoritat catalana i, per l'advocada Lluïsa Domingo, "es va perdre la possibilitat de dissenyar un mecanisme plenament eficaç". Tot i que es reconeix que el Síndic mostra una bona actitud a l'hora d'escoltar les propostes de la societat civil, s'han detectat obstacles estructurals. Per una banda, Domingo critica la inexistència real d'independència i de percepció d'independència de l'autoritat. També parla d'un paper poc rellevant de la societat civil (només està prevista al consell assessor) i, sobretot, de la impossibilitat d'intervenir quan hi ha procediments judicials oberts.

A escala estatal, la figura del Defensor del Poble és qui s'encarrega de la supervisió dels centres de privació de llibertat. Tot i que el govern espanyol s'havia compromès a tancar una proposta el 2007, aquesta no va arribar fins a finals de 2009 i no es va començar a desenvolupar fins al 2010. A més, el mecanisme no va tenir un reglament de funcionament ni pressupost ni consell assessor fins a principis de 2012.

Segons Jorge del Cura, el mecanisme estatal només ha servit per tenir un catàleg de centres de detenció: "No recull cap cas de tortures i la paraula tortura només apareix als títols de col·lectius i institucions, mai associada a un funcionari". Ara bé, si que esmenta situacions terribles pel que fa a condicions higièniques i de vida, unes irregularitats que contribueixen al tracte degradant. Del Cura creu que els centres de privació de llibertat tenen dos objectius: "Que el pres no surti i que la societat no hi entri". Per tant, en la dura i llarga lluita contra la tortura, "el paper de la societat civil és clau per poder obrir els murs".

negats sistemàticament. No apareixien enlloc. Una vegada, un periodista d'*El Mundo* va venir a una roda de premsa perquè volia escriure una doble pàgina sobre un d'aquests informes, però mai no va publicar l'article: ens va dir que la direcció del diari s'havia fet enrere. Quan *El País* cobria els nostres actes era per boicotejar-los i acusar-nos de fer propaganda del terrorisme -després van deixar de venir. L'exemple clar és el darrer document sobre comunicació i tortura al País Basc, basat en el protocol d'Istanbul. La premsa alternativa l'ha cobert molt bé d'acord amb les seves possibilitats i els mitjans de comunicació bascos ho han fet relativament bé, però la premsa de la resta de l'Estat l'ha ignorat: ni *El País* ni *El Mundo* ni *La Vanguardia*... Els grans mitjans han jugat un paper terrible de justificació de la tortura i el terrorisme d'Estat. Quan recollien alguna notícia sobre tortures, fins i tot la col·locaven sota la fotografia d'un atemptat d'ETA.

Malgrat l'ocultació, informe rere informe, visita rere visita, el Consell d'Europa constata la manca de voluntat política per acabar amb la tortura...

El Tribunal Europeu de Drets Humans ha condemnat Espanya per no investigar; el Comitè contra la Tortura de l'ONU, per no investigar i, en un cas, per torturar. Fins i tot el Tri-

bunal Constitucional té més de deu sentències que ordenen la reobertura de casos perquè no s'ha investigat suficientment. Aquestes sentències estan servint perquè els pocs jutges que volen investigar trobin una perxa on agafar-se. El 2004, s'aconsegueix una condemna pel cas dels independentistes torturats el 1992, però les conseqüències van més enllà: des de la sentència del Tribunal Europeu, el nombre de condemnes per tortura està augmentant de manera constant. No hi ha voluntat política, però hi ha magistrats, pocs, que volen investigar.

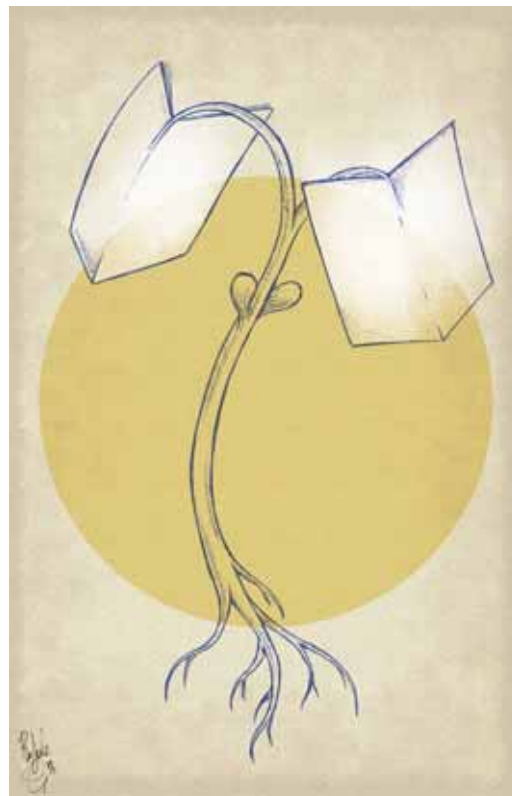
Tot i així, la impunitat genera frustració i dissuadeix de denunciar. Quines són les xifres?

Un estudi de l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans (OSPDH), de Cristina Gares, analitza prop de 1.000 sentències entre el 2001 i el 2011. Un total de 366 són condemnatòries. Durant aquest període, el nombre de sentències va ser molt superior, però no podem quantificar-les i, per tant, tampoc no podem calcular l'èxit de les denúncies per tortura i/o maltractament. En tot cas, aquest seria molt petit, però superior al 3-4%. També cal tenir en compte que, després de 2012, s'han dictat nombroses condemnes. Un dels arguments dels governs espanyols per rebutjar els informes és l'absència de condemnes: cal recordar que n'hi ha poques, però n'hi ha. ◀

Mitjans valencians a la recerca del canvi

El tancament de Radiotelevisió Valenciana (RTVV) ha debilitat, encara més, l'entorn comunicatiu del país, però sorgeixen alternatives informatives

/ LLUÍS RÀFOLS

Maties Lorente
@mtslorente

La cohabitació de mitjans públics controlats políticament i mitjans privats de grans conglomerats dificulta el desenvolupament d'un tercer espai periodístic, però també intel·lectual i sociopolític

Emissores lliures com Ràdio Klara representen la pervivència de la contrainformació tradicional; la revista 'Ecléctica' o els audiovisuals d'AllioliTV representen nous projectes diferenciats del discurs dominant

En novembre de 2013, el govern del Partit Popular de la Generalitat Valenciana va decidir tancar Radiotelevisió Valenciana (RTVV). Aquest fet va servir per encetar el debat a la societat. Alguns sectors defensaven la necessitat d'uns mitjans públics en català, però també es recordava que aquests mitjans s'havien fet servir -primer pels governs del PSPV i més tard pels del PP- per manipular la realitat social del país.

Més enllà del debat sobre la necessitat d'uns mitjans públics, també existeix una qüestió de fons: quin és el model mediàtic valencià i com es relaciona amb les diferents realitats del país. Xavier Ginés, professor de sociologia a la Universitat de València i membre de diferents moviments socials, parla de la configuració del model mediàtic valencià al llibre *Comunicant la Revolta*. Per a Ginés, a l'espai comunicatiu valencià, hi cohabitaven els mitjans públics -controlats fortament pel poder polític- i els mitjans privats en propietat dels grans "conglomerats estatals". Aquest enfrontament entre bàndols suposadament antagonics "evita que es desenvolupi un tercer espai comunicatiu que podria haver posat de manifest un tercer espai intel·lectual i sociopolític". A parer del sociòleg, "es tracta d'un buit informatiu específicament valencià, que s'afegeix al que es dona de manera estructural amb les postures minoritàries, electoralment parlant".

Emissores a contracorrent

Tot i la configuració de l'espai comunicatiu valencià, distribuït bàsicament entre mitjans públics i mitjans privats, alguns projectes s'escapen del control dels poders polítics o econòmics.

Els exemples més clars es poden trobar en les emissores lliures de la capital del Túrria com Ràdio Klara ("lliure i llibertària"). Creada l'any 1982, ben aviat es va convertir en un pol de la contrainformació i els governs de la UCD i el PSOE van tancar l'emissora en tres ocasions. Durant més de trenta anys d'activitat, Ràdio Klara ha fet seguiment dels principals moviments socials del País Valencià: des de la insubmissió dels anys 80 i 90 fins als diferents *Salvem* que sorgiren durant els primers 2000.

Un altre exemple de contrainformació hertziana és Ràdio Malva, l'emissora lliure dels Pobles Marítims de València. Va començar a emetre el 1999, amb una forta vocació de fer barri en una de les zones urbanes del País Valencià que més ha sofert la pressió immobiliària i urbanística promoguda per l'ajuntament de la ciutat. També trobem altres exemples d'emissores alternatives més cap al sud: Artagalia a Alacant, Ràdio Aktiva a la Vall d'Albaida o Ràdio Misteleta a la Marina.

L'exemple de 'L'Avanç'

Un cas paradigmàtic d'informació per a la transformació al País Valencià va ser el setmanari *L'Avanç*. El periòdic es va publicar des de 1999 fins que va tancar, l'any 2008. Guillem Carreras va ser un dels col·laboradors del mitjà: "Es volia donar veu a moltes lluites, sovint silenciades, i també volia servir de punt de contacte entre col·lectius que no tenien relació entre ells", explica. Tot i la desconfiança inicial, a poc a poc, *L'Avanç* es va anar fent un lloc dins el panorama mediàtic. Hi va ajudar el fet que el diari estigués disponible

a pràcticament tots els quioscos del territori, tot i tindre una tirada de vora 5.000 exemplars. “El nostre públic objectiu era molt divers, anava des de gent progressista no nacionalista fins a independentistes o llibertàries. La voluntat no era ser un diari marginal, sinó aconseguir arribar al gran públic”, recorda el periodista.

L'Avanç va servir com un mitjà aglutinador de tots els moviments contestataris que havien sorgit al País Valencià durant els últims anys 90 i els primers 2000 i va servir per anar sembrant llavors. Carreras té la sensació que “molts dels moviments transversals que han sorgit al País Valencià es van començar a assajar a les pàgines de *L'Avanç*. A més, pense que el periòdic també va ser una escola de periodisme per a molts professionals que ara treballen a mitjans convencionals”.

La lluita constant per aconseguir finançament, el cansament de les persones que hi treballaven i la manca d'un relleu generacional efectiu va conduir al tancament del mitjà el 2008. “Les xarxes socials i Internet en general han tractat d'omplir l'espai que va deixar *L'Avanç*, però cal un mitjà de concentració que no sectorialitze la realitat social valenciana”, conclou.

De la Universitat al carrer

Un dels mitjans de comunicació que aspira a omplir aquest espai és la revista *Eclèctica*. Es tracta d'un projecte provinent del món acadèmic universitari: gran part del col·lectiu es va conèixer estudiant un màster d'història contemporània a la

Universitat de València. “La idea inicial va ser fusionar la investigació crítica amb la interdisciplinarietat. També, fer possible que persones que començaven a fer recerca a la universitat tingueren un mitjà on publicar els seus articles”, comenten des del col·lectiu. *Eclèctica* s'organitza mitjançant l'assemblearisme i l'horitzontalitat entre les persones que hi treballen: “El nostre leimotiv sempre ha estat servir de pont entre el món acadèmic de les universitats i els moviments socials, sota els principis de l'horitzontalitat i l'aportació i la cultura lliure”.

La gent que impulsa el projecte el percep com una eina per a la transformació social. Els seus articles busquen resignificar conceptes habituals en el dia a dia de la societat: la crisi, les migracions, la cultura popular... La publicació serveix per generar el debat a la societat mitjançant les activitats que du a terme el col·lectiu constantment: cafetes, cinefòrums, debats o seminaris. “El que volem aconseguir és, en el fons, canviar el pensament i refer-lo partint d'allò col·lectiu”, asseguren.

Eclèctica ja ha publicat el seu tercer número. El primer, dedicat a la crisi, va veure la llum a principis de 2012. El segon, sobre les migracions, es va publicar la primavera de 2013. L'últim número es va presentar el mes de desembre passat i parla de la cultura popular i de l'apropiació que en fan les classes dominants. “Pensem la revista com un producte de llarga durada. Treballem sota el concepte de *slow-reading*, amb articles atemporals que es poden llegir durant tot l'any”. El tercer número, a més, presenta una diferència fonamental respecte

El desaparegut setmanari ‘L'Avanç’ va servir d'aglutinador dels moviments contestataris que havien sorgit durant els últims anys 90 i els primers 2000

A parer d'un dels seus col·laboradors, Guillem Carreres, continua sent necessari “un mitjà de concentració que no sectorialitze la realitat social del país”

als dos anteriors: s'ha donat molta importància a les imatges i l'aparell gràfic que acompanyen els textos. “Per què ha de ser incompatible el disseny amb la transformació social? Hem de ser capaces de resignificar el disseny, l'art i la imatge perquè, si no, estem condemnades al gueto”, conclouen des de la revista.

Nous models audiovisuals

Un altre mitjà que, recentment, ha sortit al País Valencià és AlliolíTV. Plantejat com un format audiovisual que s'emet mitjançant Internet, el primer programa va veure la llum el mes de desembre sota el nom de *La dècada perduda*. Va ser fruit del treball conjunt d'un grup heterogeni, format per gent provinent del món universitari, els sindicats, els moviments socials... “Un dels majors reptes que tenim és aprendre a treballar plegades, a dominar les tècniques audiovisuals i a coordinar un grup tan gran”, comenta Francesc Miralles, presentador i membre de l'equip d'AlliolíTV. De moment, no s'ha fixat una periodicitat estable, però la idea és acabar fent un programa mensual.

L'objectiu principal del format és produir un discurs polític en l'àmbit del País Valencià. Constituir una línia informativa feta per i per a la societat valenciana. “No ens hem fixat un públic objectiu concret: pensem que és important arribar a tanta gent com siga possible, sense caure en l'academicisme ni en el reduccionisme”. La idea és construir un discurs alternatiu, com van fer *La Tuerka* o *Fort Apache*, però en l'àmbit valencià. A més, també volen ser capaces de generar experiències semblants en el sector de l'audiovisual valencià, un sector que, segons Miralles, “no es troba en el seu millor moment”.

El País Valencià viu un moment de canvi. I és en moments de canvi quan s'expressa la necessitat d'uns mitjans de comunicació que s'allunyen del discurs dominant. Iniciatives com *Eclèctica* o AlliolíTV són necessàries, sense deixar de banda els històrics de la contrainformació. Pot ser que RTVV torni o potser no. Però, de la mateixa manera que arriben noves formacions polítiques per trencar el bipartidisme, cada cop sorgeixen més iniciatives que pretenen trencar amb l'entorn informatiu monolític del País Valencià. 4

La desigualtat com a 'boom' editorial. Una ressenya d'"El Capital al segle XXI"

Matías Eskenazi

Sociòleg, compilador del llibre "El debat Piketty sobre 'El Capital al segle XXI'"

El llibre econòmic de moda és un volum extens, ple de dades i de termes tècnics, escrit amb una prosa poc amigable. Tot i així, s'ha convertit en un llibre d'èxit

El volum destaca per la varietat de fonts utilitzades, des de rànquings de 'Forbes' fins a declaracions d'impostos. Preferentment, però, selecciona la informació fiscal oficial

Thomas Piketty és l'home del moment. El seu llibre *El Capital al segle XXI* és la joia més desitjada i el seu nom sona a tots els fòrums d'economia, als debats acadèmics i a la premsa especialitzada. Però el llibre no només es ven massivament entre els cercles especialitzats, sinó també entre tota mena de públic i, durant diverses setmanes, ha ocupat els primers llocs de les vendes de llibres de no ficció als EUA i el Regne Unit. Es tracta d'un fenomen una mica estrany tenint en compte que parlem d'un volum de més de 650 pàgines, ple de dades i termes tècnics, amb una prosa poc amigable en alguns moments; de lectura àrida. Definitivament, no es tracta d'un llibre de divulgació.

Publicada originalment a França el 2013, l'obra va ser rebuda amb certa indiferència a la seva terra natal. Aleshores, Piketty era un economista acadèmic que feia d'assessor polític per a la socialdemocràcia reconvertida al social-liberalisme, per a figures com Ségolène Royal. Quan el títol va arribar al mercat nord-americà, l'autor va passar a ser un referent internacional, celebrat i ràpidament apadrinat per economistes estrella com Josep Stiglitz i Paul Krugman.

Sobre l'abast de la desigualtat en el capitalisme

De què tracta *El Capital al segle XXI*? De la desigualtat en la distribució dels ingressos i la riquesa en el capitalisme contemporani, amb una mirada a llarg termini. El treball de Piketty i el seu equip destaca per l'abast de les dades aportades, ja que compta amb una base de dades que abraça més de vint països. En alguns casos, com el de França, les xifres arriben a cobrir un període de més de 200 anys. El volum destaca per la varietat de fonts utilitzades, des de rànquings com el de la revista *Forbes* fins a declaracions d'impostos, però, preferentment, selecciona la informació oficial de base fiscal. Un altre aspecte

destacat és que posa aquestes sèries estadístiques a disposició del públic, fet que possibilita un debat fonamentat. Aquest fet, bàsic, resulta destacable perquè és molt poc comú.

Piketty se centra en la distribució personal de l'ingrés i la riquesa, tot i que no basa la seva anàlisi en indicadors com el coeficient de Gini (orientat a mesurar com s'allunya la distribució real respecte a una situació d'equitat ideal entre tots els sectors de la població). L'autor s'interessa especialment pels ingressos i la riquesa que està en mans dels segments més rics de la població, pel creixement del seu pes en relació amb els ingressos i la riquesa totals.

Xifres que interpreten la història

Les dades que aporta permeten dibuixar una corba que mostra una desigualtat molt gran en la distribució de la riquesa i els ingressos des del segle XIX. Una desigualtat que creix fins a arribar a un punt màxim a principis del segle XX. Després, s'observa una baixada significativa a partir de la Primera Guerra Mundial, que s'aprofundeix amb la crisi dels trenta i tot el període de postguerra. Comptant amb aquests elements, l'autor conclou que la desigualtat ha estat augmentant des de mitjan anys setanta: avui, arriba a nivells similars als de començament del segle XX.

En altres paraules, el creixement de la desigualtat no seria una expressió de la manca de desenvolupament capitalista, que disminueix a mesura que els processos d'industrialització es difonen fins a arribar al desenvolupament d'un capitalisme madur, com postulava Kuznets. Les dades suggeririen que la desigualtat és una tendència inherent a les forces del mercat capitalista, lliurat als seus propis impulsos, almenys -afegeix Piketty- si no s'impulsen mesures reguladores orientades a contrarestar aquesta tendència. Això va ser el que va passar

/ POL SERRA

Les dades ofertes per Piketty són estimulants, però resulten insuficients per entendre les causes de la crisi i afrontar les polítiques d'ajustament pressupostari

El francès planteja reduir les desigualtats mitjançant reformes impositives, però no creu que les lluites dels treballadors juguin cap paper en aquest procés

durant l'edat daurada del capitalisme de postguerra, però les dades que difon el francès demostren que aquest tipus de regulació no constitueix la norma, sinó una excepció en la història del capitalisme. El mateix autor admet que la reducció de les desigualtats no hauria estat possible sense la gran depressió i les dues guerres mundials. Nosaltres hi afegim el triomf de la Revolució Russa: un oblit de Piketty que no és casual.

L'èxit de Piketty ha de ser llegit en el marc de la crisi internacional en curs, que va esclatar amb la fallida de Lehman Brothers el setembre de 2008 i s'estén fins als nostres dies. Una crisi que s'ha manifestat amb força als EUA, amb una brutalitat particular a les baules més febles de la zona euro, com Grècia o Espanya, però també a Islàndia, la Gran Bretanya i, fins i tot, França. La crisi dinamitza resistències. Així ho testimonien les revolucions populars de la primavera àrab, com a símptoma del potencial revulsiu d'una recessió duradora, i també els moviments d'expressió espontània de resistència ciutadana que van esclatar a la UE i els EUA.

La distribució dels ingressos i de la riquesa patrimonial entre l'1% més ric i el 99% restant suggereix, indirectament, una certa frontera *classista* d'estratificació social entre els megamagnats i la resta de la població que recorda més aviat una oligarquia financera i gerencial. Com que, a més, Piketty

posa la lupa sobre les riqueses heretades davant de les *guanyades*, tenim tots els elements per un èxit editorial d'actualitat, ja que tendeix a coincidir amb el sentit comú -molt difós- que percep les desigualtats i situa les institucions financeres i els molt rics com a blancs immediats d'un rebuig instintiu.

Les mancances de Piketty

Ara bé, tot i que les dades ofertes per Piketty són estimulants, resulten insuficients per entendre les causes de la crisi i afrontar les polítiques d'ajustament pressupostari. Com a economista format a l'escola neoclàssica, no pot explicar els fenòmens que observa. Les seves *lleis generals* són poc més que fórmules comptables i les crisis i les guerres apareixen com a catàstrofes externes a l'acumulació capitalista.

Les propostes de Piketty plantegen reduir les desigualtats mitjançant reformes impositives que gravin la riquesa i limitin els drets d'herència. El francès no creu, però, que les lluites dels treballadors juguin cap paper en aquest procés. El seu propòsit no és sinó defensar el capitalisme gravant la riquesa. Però les reformes proposades no solament resulten tèbies, sinó també utòpiques. Només podrien funcionar si s'apliquessin a escala internacional, però no queda clar qui ni per quins motius haurien d'implementar-les, si no és que esperem que la troica, l'FMI i el Banc Mundial canviïn sobtadament la seva naturalesa i deixin de ser representants del capital per transformar-se en promotors de la igualtat?

És en aquest punt on la teoria és fonamental per veure-hi més enllà de les aparences i apuntar les causes estructurals. Necessitem anar més enllà de l'empirisme i recuperar les aportacions de Marx per entendre la dinàmica del capitalisme, la inevitabilitat de les seves crisis i els objectius dels ajustaments, que, de fet, estan íntimament relacionats amb la recerca del capital per augmentar permanentment l'explotació del treball per poder recompondre la seva taxa de benefici.

La distribució de l'ingrés, de la mateixa manera que el nivell d'ocupació, depèn de l'acumulació de capital. Ambdues realitats no expressen fenòmens independents: la seva variació depèn de les condicions de producció i realització de riquesa social. Marx va dir que, en les societats capitalistes, aquesta riquesa social apareix sota la forma d'un "enorme cúmul de mercaderies". El problema fonamental del capitalisme és que la riquesa social ja es troba prèviament distribuïda perquè, en el passat, un petit sector de la població es va apropiat dels mitjans de producció. La concentració de l'ingrés i l'atur són conseqüències socials de l'acumulació capitalista que pesen sobre les condicions de vida dels treballadors.

Només quan comprenem que el capital no és un grup de coses que reporten *guany*, sinó una relació social basada en l'explotació del treball assalariat, que no és natural i, per tant, no ha d'existir per sempre, es fa visible que fins i tot les reformes més elementals van ser arrancades per mitjà de grans lluites socials. Resulta més utòpic pensar en humanitzar el capitalisme que proposar-se prendre el cel per assalt expropiant els expropiadors. ◀

22-23

L'activista Alfonso Fernández Ortega, 'Alfon', valora la seva condemna a quatre anys de presó

24

Amy Goodman defensa el tancament de la presó de Guantánamo i el retorn del territori a Cuba

Haití es revolta

Cinc anys després del gran terratrèmol, el país viu sotmès a una crisi múltiple permanent i una ocupació estrangera 'de facto'

Iolanda Fresnillo* i Laia Gordi

Barcelona / Londres
@ifresnillo / @miravent

Durant el darrer mes, l'oposició haitiana, els moviments socials i els sectors més desafavorits de la societat s'han manifestat a les principals ciutats del país gairebé diàriament. Les protestes han estat brutalment reprimides, no solament per la policia nacional, sinó també pels cascos blaus de la missió permanent de les Nacions Unides a Haití, la Minustah. Amnistia Internacional ha denunciat la seva preocupació davant l'escalada de violència i l'ús de foc real indiscriminat contra la gent, tant per part de la policia com dels efectius de la Minustah. Hi ha, almenys, un mort -que es coneix- i desenes de persones ferides.

Fa més de tres anys que el govern de Michel Martelly, que es va imposar als comicis de 2010 gràcies a una tupinada liderada pels Estats Units, hauria d'haver convocat eleccions municipals i legislatives. En lloc d'això, s'ha dedicat a ocupar espais del poder públic, imposar els seus homes als càrrecs clau i a la majoria d'alcaldies i governar cada vegada més dictatorialment. Segons explica el portaveu del sindicat i moviment obrer haitià Batay Ouvriye, Didier Dominique, l'administració de Martelly està desplegant un programa neoliberal molt dur sota la protecció de la Minustah, l'ambaixada dels Estats Units, el Canadà i França.

Una democràcia suspesa

L'oposició reclama la convocatòria d'eleccions el més aviat possible, però només si es compleixen unes mínimes condicions de llibertat democràtica, de manera que s'hi pugui presentar una candidatura amb representació de les forces populars i un programa alternatiu al projecte neoliberal. En aquests moments, les condicions no es compleixen i Martelly està intentant canviar la llei electoral amb l'objectiu d'assegurar la seva permanència al poder.

Haití té una llarga història d'ingerència electoral per part del govern dels Estats Units i altres forces occidentals. El darrer cas és recent, el 2004, quan el president electe, Jean Bertrand Aristide, va ser forçat a abandonar el país en un avió estatunidenc amb rumb a la República Centreafricana. Aristide va ser expulsat per les elits del país després de dos anys de crisi oberta esperonada des dels Estats Units i després d'armar la població dels barris de xaboles per defensar la seva presidència. L'expresident va poder tornar a Haití el

2011, després que hi retornés -també- l'exdictador Duvalier.

Malgrat la forta repressió que han patit i pateixen les protestes populars a Haití, el moviment ha continuat ocupant els carrers. Fingint una resposta a les protestes, el 20 de desembre, Martelly va forçar la dimissió del primer ministre del país, Laurent Lamothe -i, de passada, eliminava un possible competidor fort a les eleccions presidencials de 2016.

El mandat de Martelly i Lamothe ha estat contestat al carrer des del començament amb nombroses manifestacions. Generalment, les mobilitzacions han estat convocades per una combinació de forces lavalistes (Fanmi Lavalas és el partit fundat per Aristide) i d'altres agrupades en plataformes com el Moviment Patriòtic de l'Oposició Democràtica (MODOP).

Dramàtica manca d'habitatges

Els moviments socials han donat més o menys suport a aquestes formacions, depenent de l'ocasió, mentre que la majoria focalitza les seves energies en protestes vinculades a la imperant crisi social i humanitària. Precisament, el 12 de gener, Haití va commemorar el cinquè aniversari del terratrèmol amb una manifestació pel dret a l'habitatge. Cinc anys després del sisme, encara hi ha 80.000 persones vivint

sota les carpes dels camps de desplaçades. A més, centenars de milers de persones viuen en condicions d'insalubritat i inseguretat a les nombroses faveles o bidonvilles que poblen la zona metropolitana de Port-au-Prince.

Com ha denunciat Amnistia Internacional recentment i denuncien els moviments socials del país des de fa cinc anys -agrupats en plataformes com Frakka (Plataforma de Reflexió i Acció per l'Habitatge)-, el govern haitià ha buidat els camps de desplaçades mitjançant una estratègia d'expulsions forçades sense garantir un habitatge digne per a les persones que van perdre la casa arran del terratrèmol.

El 2010, hi havia un milió i mig de persones vivint als camps i la majoria de les que els han abandonat ho han fet sense tenir un habitatge alternatiu. Només un 20% de les poques persones que han estat real·lotjades disposa d'un habitatge definitiu. I prop d'un 16% -tot i que algunes fonts apunten que el percentatge és molt més elevat- van ser expulsades per la força, sovint amb violència.

La gran majoria ha deixat els camps a canvi d'una aportació equivalent a 500 dòlars (422 euros), que s'esfumen en sis mesos si es paga un lloguer. Tot i les promeses, tot i la publicitat d'ONG i organismes internacionals sobre construcció d'edificis després del terratrèmol, el cert és que el dret a

Bloqueig de carreteres per part d'un grup d'estudiants que donen suport a una vaga de professorat en protesta per les retallades en educació del govern / IOLANDA FRESNILLO

passada, un jutge de Nova York va desestimar una demanda interposada per diferents organitzacions socials haitianes i grups de víctimes del còlera contra les Nacions Unides per la seva responsabilitat en el brot i l'extensió de l'epidèmia al país. El jutge, Paul Oetken, argumenta que les Nacions Unides gaudeixen d'immunitat diplomàtica en les seves operacions i, per tant, els seus càrrecs responsables no poden ser jutjats.

Per a Camille Chalmers, de la Plataforma Haitiana de Pressió per un Desenvolupament Alternatiu (PAPDA): "La presència de la Minustah al país és clarament il·legítima -i fins i tot il·legal- i és la ingerència més greu en la sobirania del país".

La situació de desgovern

Entre acusacions d'abús de poder del govern de Martelly i davant el buit creat després de tres anys sense celebrar eleccions municipals o legislatives, el president va anunciar un acord amb l'oposició, el novembre passat, per crear una Comissió Consultiva.

La comissió va proposar formar un govern de concentració nacional fins que no es convoquessin eleccions legislatives. El dia de Nadal, el president Martelly va anunciar la designació d'un dels seus homes, l'exalcalde de Port-au-Prince, Evans Paul, com a primer ministre, amb la responsabilitat de formar el nou govern. Paul, però, també és el portaveu de la Comissió Consultiva que va elaborar la proposta per al president. Aquest nomenament va ser aturat per un grup de senadors que no van ser consultats ni informats. La designació, però, sembla un fet consumat i la protesta dels senadors és més de forma que no pas de fons.

Mentrestant, per intentar calmar el malestar i les protestes, a mitjan desembre, els germans Josué i Énold Florestal, empresonats durant disset mesos per acusar la família presidencial de corrupció, van ser alliberats. El 12 de desembre, també va ser alliberat Jean Malthuners Lamy, després de nou mesos de reclusió per oposar-se a un megaprojecte d'inversió turística promogut pel govern Martelly-Lamothe que s'havia d'ubicar a Île à Vache. Una de les acusacions principals contra Martelly és la seva ingerència en el poder judicial.

El futur immediat

La comunitat internacional comença a moure fitxes. Tant els EUA com el Canadà i França estan pressionant el govern i l'opo-

Després del terratrèmol i la consegüent destrucció d'edificis, la manca d'habitatges dignes afecta a centenars de milers de ciutadans que viuen en condicions d'insalubritat

Al dèficit democràtic d'un govern que no convoca eleccions, s'hi afegixen les denúncies contra cascos blaus de l'ONU i la crisi sanitària derivada d'un brot de còlera

sició haitianes perquè celebrin eleccions. El govern del Canadà ha amenaçat de manera velada de tancar l'aixeta de l'ajuda -cosa que ha fet en ocasions anteriors- si la situació política no evoluciona en la direcció esperada. El Consell de Seguretat de les Nacions Unides ha anunciat una visita a Haití les properes setmanes. Tot sembla indicar que, com a les darreres eleccions presidencials, el paper de les potències occidentals serà decisiu en la definició del futur polític d'Haití.

El 2010, la pressió dels Estats Units va precipitar unes eleccions presidencials enmig de la crisi humanitària causada tant pel terratrèmol com pel brot de còlera. A la primera convocatòria, la participació va ser inferior al 23%: la intervenció de l'Organització d'Estats Americans, controlada pels EUA, va forçar un recompte de vots nocturn gràcies al qual l'actual president va passar a la segona volta, cosa que no aconseguia amb els primers resultats. Martelly, abans cantant de *kompa*, la música més popular a Haití, és amic personal de la família Clinton i admirador confès de l'exdictador haitià Duvalier. ◀

*Iolanda Fresnillo és impulsora del projecte Haití, els altres terratrèmols (haitiotrosterremotos.info)

l'habitatge digne és una de les grans assignatures pendents de la reconstrucció.

Multicrisi nacional

D'altra banda, la crisi sanitària provocada pel brot de còlera introduït pels cascos blaus de la Minustah l'octubre de 2010 continua enduent-se vides, sense que ningú n'assumeixi la responsabilitat. Ja són prop de 9.000 víctimes mortals des de l'any 2010. La xifra d'infectades supera les 700.000 persones, 15.000 d'elles el darrer any.

Precisament, la presència estrangera de la Minustah és una altra de les fractures del país. Després de la crisi política de 2003-2004, que va desembocar amb la marxa forçada del president electe, Aristide, i l'establiment d'un govern interí sota la tutela dels Estats Units, el Canadà i França, el Consell de Seguretat de les Nacions Unides va aprovar el desplegament de forces multinacionals a Haití per "contribuir a fer més segur i estabilitzar l'ambient a la capital haitiana i arreu del país".

Des d'aleshores, els efectius de la Minustah han estat acusats de repressió violenta, assassinat, assetjament sexual, violacions -també de menors- i prostitució de menors, entre altres vulneracions constants de drets humans, sense que cap d'aquestes acusacions hagi acabat mai davant d'un tribunal. La setmana

El president Michel Martelly estrena la mà al secretari dels Estats Units, John Kerry / U.S. DEPARTMENT OF STATE

"Els Bukaneros ja avisàvem de l'enduriment de la repressió"

Entrevista a Alfonso Fernández Ortega, 'Alfon'

Han passat més de dos anys des que, el 14 de novembre de 2012, dia de vaga general, Alfonso Fernández Ortega, 'Alfon', va ser detingut al barri madrileny de Vallecas i, posteriorment, acusat de "tinença de material explosiu". Durant aquest temps, el jove madrileny ha viscut l'empresonament preventiu, l'enduriment del seu règim penitenciari a un mòdul FIES-5 i el seu alliberament amb càrrecs a principis de 2013, així com el judici del 25 de novembre. També ha patit una campanya mediàtica, per part dels grans mitjans de comunicació estatals, on se l'ha titllat de "delinqüent juvenil" i, finalment, la publicació de la sentència que el condemna a quatre anys de presó. Durant tot aquest procés, en què no ha deixat de denunciar que tot plegat era un muntatge policial, ha comptat amb l'ajuda de la campanya *Alfon Libertad*, que ha rebut molt suport dels moviments socials d'arreu. Per a molta gent, el cas és un exemple flagrant de criminalització de la protesta. 'Alfon' ha visitat la redacció de la DIRECTA a Barcelona, on té lloc aquesta entrevista.

Ramon Samblas
Barcelona

Quina valoració fas de la sentència emesa per l'audiència provincial que et condemna a quatre anys de presó?

La primera reacció ha estat la més lògica, empipar-nos. A aquestes alçades, la por o la tristesa ja pràcticament no existeixen. Però aquesta decisió també ens empeny a continuar lluitant per allò que creiem just, a mantenir les nostres reivindicacions. No solament estem demanant la meua llibertat, sinó la fi de la repressió del moviment obrer que és conseqüent i lluita. I la fi, també, d'aquesta situació que fa que cada cop hi hagi més presos polítics.

Com ha assumit aquesta sentència el teu entorn?

El dia que va sortir la sentència, molta gent del barri va trucar a casa; va ser una mica estressant, no ens esperàvem una cosa així just tornant de les vacances de Nadal. Saber que els amics, la gent del barri, la família i les persones que coneixes s'impliquen és una alegria i et dóna força. El suport em motiva encara més. Això també ha fet que molta gent que ni es plantejava fer el pas de sortir al carrer a lluitar per canviar el sistema, ara, es comenci a qüestionar què està passant i, en alguns casos, se sumi a la lluita amb nosaltres.

Presentareu recurs?

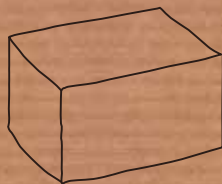
Sí, davant l'Audiència Nacional. I esperarem com es resol.

La DIRECTA ha tingut accés a la teua sentència i la percepció és que la condemna es basa només en la paraula de tres policies.

Al llarg d'aquests dos anys, des que vaig sortir de la presó preventiva fins al dia del judici, hem insistit que la paraula de la policia sempre es valora més que la paraula de qualsevol altre ciutadà. Amb el meu judici, s'ha tornat a demostrar. La policia no va demostrar res en cap moment, es va limitar a exposar la seva versió dels fets: que em van trobar pel carrer amb una bossa i un presumpte artefacte explosiu. La jutgessa ho ha acceptat de manera acrítica. Fins i tot sembla que els agents no es van posar massa d'acord i, durant la seva declaració, van mantenir versions diferents sobre el tram del carrer on ens trobàvem en el moment de la detenció i altres detalls sobre si duia la bossa a la mà o la vaig deixar a terra. Es van contradir molt, però això no ha estat suficient perquè els jutges posin en dubte la seva versió dels fets. Aquest judici era digne de ser televisat, per posar-lo a l'abast de milers de persones i fer palesa la injustícia que estem patint.

Aquest nadal regalar
Diagonal i encaixa!
Encaixa amb l'autogestió,
amb els moviments socials,
amb els feminismes,
amb els ecologismes,
amb l'economia social...

Aquest
nadal

Diagonal
encaixa

Per 50 euros regales una
caixa amb una subscripció anual,
el darrer número, una tassa i
una motxila serigrafada i unes
material diagonal.
Ah! i més participes al sorteig
d'una bici plegable.

WWW.DIAGONALPERIODICO.NET

/ ENRIC CATALÀ

Durant els últims anys, els grans mitjans de comunicació han criminalitzat la penya de futbol Bukaneros, de la qual formes part. A què creus que respon aquesta criminalització?

La filosofia de Bukaneros i la seva manera d'entendre el futbol són molt perilloses pel sistema. Sempre s'ha utilitzat aquest esport com un mitjà d'alienació molt productiu. Quan hi ha mundials de futbol, tot es paralitza i, de cop i volta, l'atur, la precarietat i la privatització de la sanitat pública desapareixen. La nostra penya utilitza aquesta gran plataforma que són els estadis per arribar al màxim de gent possible. A Vallecas, la gent jove va al futbol i és aficionada al Rayo Vallecano, com jo. Als estadis, ensenyem pancartes per reivindicar que s'aturin els desnonaments, però també de personalitats revolucionàries com el Che Guevara. Això fa que Bukaneros tingui una càrrega ideològica molt forta i que sigui incòmoda per les persones que volen una societat en silenci. Les escalades repressives contra Bukaneros s'han produït quan hem recordat públicament a Cristina Cifuentes que el seu marit fugat no ha respost pels càrrecs de frau ni ha pagat diferents deutes que manté. O quan hem denunciat altres casos de corrupció. Quan fem aquestes

coses, ens mostren les ungles i treuen els seus gossos: la policia. Poc després que jo sortís de la presó, van detenir tretze persones de Bukaneros i d'altres penyes del Rayo Vallecano acusades de pertinença a banda criminal. Aquesta manera de fer s'ha estès, així com els registres al local o les provocacions de la policia durant alguns partits. Aquí, hi ha un factor que ells no entenen i és que el barri de Vallecas no dona l'esquena a Bukaneros. De fet, la gent n'està orgullosa. S'han produït alguns enfrontaments, no ho negarem, però això és així perquè Vallecas és un barri antifeixista, malgrat els pesi a la policia, la delegació del govern i l'Estat en general. Volen acabar amb ells, però no podran perquè no entenen que Bukaneros no només són els seus membres, sinó tota una massa de gent que li dona suport.

Diferents col·lectius de periodistes, juristes i també d'activistes consideren que l'anomenada llei mordassa suposa una retallada de les llibertats. Com valoreu aquesta llei, tot i que la legislació actual ja ha deixat una llista molt llarga de represaliades polítiques durant els últims anys?

A mesura que la crisi s'aguditza i les tensions entre les diferents classes socials creixen, la protesta també creix. Això fa que l'Estat hagi reblat el clau pel que fa als seus mètodes repressius. També crec que arribarà el dia que, de fer tantes voltes, es passaran. Estan avançant cap a mètodes repressius que recorden el feixisme. Per a ells, és molt fàcil utilitzar aquests mètodes, mai no els han deixat d'utilitzar a Euskal Herria. La llei mordassa, si l'analitges detingudament, només és una legalització dels mètodes policials que ja estan utilitzant. Ara, es permetran les identificacions aleatòries, però, quan no han estat així? Qualsevol jove que s'hagi criat en un barri com Vallecas ha estat víctima d'identificacions i escorcolls aleatoris. Ara, aquestes pràctiques estaran emparades per la llei. Vull tornar a enllaçar amb

el tema de Bukaneros i recordar una frase que es deia a Itàlia, on els estadis de futbol s'equiparaven a laboratoris de repressió. Nosaltres feia anys que avisàvem d'aquest enduriment de la repressió i ens titllaven de "bojos del futbol" i, ara, estem acumulant centenars de milers d'euros en multes. Això es traspasarà a la societat. Un altre tema és el de les llistes. Durant el meu judici, van sortir a la llum uns fitxers on apareixien totes les identificacions que m'havien fet i els llocs on havia estat, sense que s'hi hagués produït cap tipus d'incident. Hi surten tots els meus viatges amb el Rayo Vallecano... Tot això apareix en una llista i, durant el judici, ningú va poder dir qui l'havia autoritzada ni d'on sortia, tot i que aquestes informacions es recullen des de l'any 2009, quan jo encara era menor d'edat. Això no és un fet aïllat, creiem que afecta milers de joves. La llei mordassa normalitzarà i legalitzarà aquests fets.

Creus que aquesta situació de criminalització de la dissidència es pot revertir a través de les noves candidatures electorals que es presenten com a rupturistes?

La meua posició com a militant comunista i treballador és que, actualment, no hi ha cap partit que em representi, per això no dono suport a cap candidatura. Sí que és cert que, on milito, Reconstrucción Comunista, defensem que aquesta eina pot servir pel canvi algun dia. Però, tot i que no dono suport a aquestes candidatures per grans diferències ideològiques, s'ha de dir que hi ha punts de confluència com la lluita contra la repressió brutal que estem patint els moviments socials. Jo crec que aquest és un punt de trobada molt positiu amb les CUP en el marc dels Països Catalans, amb Podemos a la resta de l'Estat o amb Esquerra Unida, que té una trajectòria més llarga. Això s'ha demostrat amb la campanya Alfon Libertad, amb la qual hem trucat a totes les portes, però sempre mantenint el nostre discurs revolucionari. ◀

Concentració de suport a 'Alfon' davant de la delegació del Govern, el 9 de gener de 2014, a Barcelona / ENRIC CATALÀ

ANÀLISI

Cal tancar **Guantánamo** i retornar el territori a Cuba

Tretze anys després de l'arribada dels primers presos a la base naval, encara hi ha 127 persones detingudes

Amy Goodman (Democracy Now)
Nova York (Estats Units)

L'11 de gener va fer tretze anys de l'arribada dels primers presos a la presó de la badia de Guantánamo -tristament, la presó més cèlebre del planeta- després de l'atemptat de l'11 de setembre de 2001. Aquest ombrívol aniversari i el començament de la normalització de les relacions diplomàtiques entre els Estats Units i Cuba serveixen com a recordatori que cal tancar definitivament aquesta presó i retornar el territori al seu propietari legítim: el poble cubà. És hora de posar fi a aquest capítol obscur de la història estatunidenca.

"El centre de detenció de Guantánamo, per als individus contemplats en aquesta ordre executiva, es tancarà tan aviat com sigui possible". Això va dir el president Barack Obama, fa gairebé sis anys, quan va anunciar una de les seves primeres ordres executives, el 22 de gener de 2009. No obstant això, la presó continua oberta i manté 127 persones preses, després que el Kazakhstan acceptés rebre cinc expresos retinguts a la base des de l'any 2002, alguns dels quals van estar detinguts durant més de deu anys sense que s'haguessin presentat càrrecs contra ells i sense ser sotmesos a judici. Gràcies a WikiLeaks i a la seva presumpta font, Chelsea Manning, es coneixen la majoria dels seus noms.

El coronel Morris Davis va ser el fiscal general de Guantánamo entre el 2005 i el 2007. Va dimitir després que un funcionari designat per George W. Bush anul·lés la seva decisió de prohibir l'ús de les proves obtingudes sota tortura. En una entrevista, Davis em va dir: "Jo estava convençut que no estàvem compromesos a celebrar judicis complets, justos i oberts i que predominaria el teatre polític més que la justícia". Obama va designar un enviat especial per al tancament de Guantánamo, tot i que la persona que va ocupar el càrrec, Cliff Sloan, va renunciar abruptament a finals de desembre sense aportar raons. En un article d'opinió recentment publicat al diari *New York Times*, Sloan escrivia: "Com em va dir una vegada un funcionari de seguretat d'alt rang d'un dels nostres aliats més fermes en la lluita contra el terrorisme (no d'Europa): 'La millor mesura que podrien prendre els Estats Units per lluitar contra el terrorisme és el tancament de Guantánamo'".

Els Estats Units han imposat un bloqueig sufocant a Cuba des de fa més de mig segle amb el pretext de castigar aquest petit país pel seu sistema de govern. Quin tipus d'alternatives mostrem als cubans en aquesta cantonada de la seva illa controlada pels Estats Units? Una presó militar infernal, fora de l'abast de les lleis dels Estats Units, on centenars d'homes han estat retinguts -la majoria sense càrrecs- i, molts d'ells, colpejats i torturats.

El president Obama criticava Egipte, amb raó, per l'empresonament de tres periodistes d'Al-Jazira, Peter Grete, Mohamed Fahmy i Baher Mohamed. "Tant de manera pública com privada, vam ser clars respecte al fet que han de ser alliberats", va declarar el president Obama a la premsa l'agost passat. Tanmateix i per desgràcia, n'hi ha prou que Egipte miri als Estats Units per determinar quin és el tractament acceptable pels periodistes d'Al-Jazira. Sami al-Hajj era càmera de la cadena de notícies i estava cobrint la invasió estatunidenca de l'Afganistan el 2001 quan els efectius militars pakistanesos el van arrestar i entregar a les forces dels EUA. Després de disset dies brutals a la base aèria de Bagram, va ser traslladat a Guantánamo, on va estar retingut sense càrrecs durant més de sis anys. Va ser tor-

turat, colpejat i humiliat. Al-Hajj va iniciar una vaga de fam de 480 dies i va ser sotmès a alimentació forçada a través de tubs nasals. Va quedar en llibertat el maig de 2008.

El desembre de 2012, vaig estar amb Sami al-Hajj a la seu d'Al-Jazira a Doha, Qatar, on dirigia l'Oficina de Drets Humans i Llibertats Públiques de la cadena. Em va dir que, durant el temps que va estar pres a Guantánamo, els Estats Units van intentar forçar-lo a convertir-se en espia. "Van començar a oferir-me la nacionalitat estatunidenca i que cuidarien la meua família si treballava per ells a la CIA mentre continuava fent de periodista per a Al-Jazira. Volien que els enviés informació sobre el vincle entre Al-Jazira i Al-Qaida i altres grups terroristes i persones de l'Orient Mitjà. Per descomptat, em vaig negar a fer-ho. Els vaig dir: 'Jo sóc periodista i moriré essent periodista'". Els Estats Units sabien que Sami al-Hajj era innocent, però volien que espies Al-Jazira i, per això, el van sotmetre a un empresonament molt dur durant diversos anys per intentar doblegar-lo.

Els Estats Units van prendre la badia de Guantánamo per la força el 1898 durant la guerra d'independència i van obtenir la cessió i l'ús indefinit de la propietat per part de Cuba el 1903. Retornar la badia de Guantánamo a Cuba significaria començar a posar remei a més d'un segle de greuges perpetrats pel govern dels EUA. I encara més important: la devolució de la base naval i la presó farà que sigui més difícil que els futurs criminals de guerra -estiguin liderant la Casa Blanca, el Pentàgon o la CIA- i les seves partidàries al Congrés utilitzin Guantánamo com una presó fortificada i remota per infligir tortura i terrorisme contra els presoners, molts d'ells innocents, lluny dels ulls del poble estatunidenc i de l'abast de la justícia. ◀

Militars dels Estats Units transporten un presoner de Guantánamo / SHANE T. MCCOY

La periodista Amy Goodman critica els abusos de drets humans i la doble moral de les administracions Bush i Obama

"Quin tipus d'alternativa mostrem als cubans en aquesta cantonada de l'illa controlada pels Estats Units? Una presó militar infernal, fora de la llei"

NOUS SOMMES CHARLIE

ALS COMPANYS DE 'CHARLIE HEBDO'

28-29

Oferim un resum de les tendències de la literatura romanesa des de l'inici del socialisme fins a l'actualitat

30

Un assaig compara les polítiques laborals dels actuals governs de l'Estat espanyol i de Veneçuela

"El teatre ens permet reconèixer-nos com a part d'una societat"

La companyia gallega Teatro Chévere, guanyadora del Premi Nacional de Teatre 2014, arriba a l'Ateneu Popular de 9 Barris el 17 i 18 de gener amb la seva obra 'Eurozone'

Cristina Tascon / Xavier Urbano
@c_tascon / @XaviUrbano

Teatro Chévere, un dels màxims exponents del teatre polític, crític i satíric, s'ha caracteritzat per la contundència i la ironia en totes les seves creacions i pel fet de mantenir un diàleg constant amb la realitat. D'aquest compromís, mantingut durant més de 25 anys, n'han sorgit obres i projectes com la Sala Nasa, a Santiago de Compostela, que va ser gestionada per aquesta companyia. Parlem amb Xesus Ron de l'espectacle 'Eurozone', però també del Premi Nacional de Teatre que han rebut recentment, de la persecució a la qual van ser sotmesos per part del PP de Santiago de Compostela i del paper del teatre en un moment com l'actual.

En un moment en què les produccions de teatre tendeixen a ser més petites i redueixen el nombre d'intèrprets per minimitzar les despeses de les gires, per què vas decidir preparar una obra com *Eurozone*, amb vuit persones en escena?

Contra una crisi imposada per les elits, ambició sense límits des de la base. Quan pretenen que fem la guerra cadascú pel nostre compte, apostem per la unió. Davant l'individu i el monòleg, reivindicuem el grup i la conversa oberta. La crisi del teatre i de la cultura és una estratègia per silenciar la dissidència, perquè pensem en petit. I ens hi neguem, perquè hi ha molta gent que omple les sales. És un dels pocs llocs on ens podem continuar reconeixent com a part d'una societat: fer teatre és fer comunitat, sentir-se part d'alguna cosa que va més enllà de nosaltres.

El mes de novembre, us van guardonar amb el Premi Nacional de Teatre. El músic Jordi Savall i la fotògrafa Colita han rebutjat el Premi Nacional de Música i Fotografia respectivament. Quan va rebre la notícia, us va plan-tejar fer el mateix?

Ho diem clarament: no. Rebutjar un premi com aquest és una arrogància que es pot permetre un artista individual que potser ja ha dit gairebé tot el que ha de dir. En el nostre cas, simplement som una mostra de resistència i un grup d'artistes desti-

nats a la marginalitat, estem convençuts que acceptar un premi així és el millor gest de força que podem fer per afrontar el poder i l'elit cultural.

Rodrigo Rato és un dels personatges d'Eurozone. A mesura que han anat canviant els esdeveniments i s'ha tingut més informació sobre el personatge, no heu tingut la temptació d'adaptar el guió?

El més trist és que, durant aquests dos anys, el paisatge de les oligarquies europees gairebé no ha canviat. Al principi, ens preguntaven per què apareixia Rodrigo Rato a l'obra; molta gent fins i tot ho va trobar confús. Ara, ja ningú no es fa aquesta pregunta perquè la trajectòria de Rato ha certificat l'encert d'incloure'l com a personatge: és el símbol de tot el que ens fa dubtar d'aquesta democràcia. Quan vam estrenar la peça, el febrer de 2013, vam pensar que quedaria desfasada immediatament per la deriva dels esdeveniments. Però, finalment, l'única cosa que hem hagut d'adaptar és que la taxa d'atur ja no és del 26%, sinó del 24%, una tragèdia en qualsevol cas.

Com va anar la immersió en els conceptes de l'economia política?

El procés va ser llarg. S'ha fet un treball previ de documentació i recerca sobre el desenvolupament polític i econòmic de la Unió

laborar amb banda armada” i per “apologia del terrorisme”. El PP local va dur aquestes denúncies a l'Audiència Nacional, on van ser desestimades. Però, durant la campanya electoral, Conde Roa va continuar denunciant l'ajuda que l'ajuntament destinava a les activitats culturals desenvolupades a la nostra sala. Quan va guanyar, va anunciar la fi de la col·laboració municipal amb el projecte.

Quins efectes va tenir aquesta mesura?

Va significar l'eliminació del 50% de les ajudes públiques que rebia la Nasa. Sense temps per reaccionar, va suposar una estrangulació econòmica. A més, impossibilitava abordar les obres d'insonorització de la sala, que eren imprescindibles, però implicaven un desemborsament de gairebé 60.000 euros. També calia renegociar el contracte de lloguer. En aquestes condicions, tot es va tornar inviable. Per sort, un any després de tancar la Nasa, vam poder traslladar la seu de la companyia a l'Ajuntament de Teo, un municipi proper a Santiago que ens va acollir perquè hi desenvolupéssim un projecte de residència teatral. Mentrestant, Conde Roa i nou dels seus regidors de l'Ajuntament de Santiago van ser condemnats i inhabilitats per corrupció i van haver d'abandonar els càrrecs que ocupaven.

Chévere sempre ha fet teatre en gallec, amb un profund arrelament local i buscant formes per fer una crònica de l'actualitat des de l'humor...

El compromís amb la cultura i la llengua gallegues sempre ha estat central en el nostre treball. Fem teatre per transformar la societat on vivim i el nostre context natural és Galícia i el temps que ens ha tocat viure. Per a nosaltres, l'espai és el local i el temps és el global. Potser el que connecta una cosa amb una altra és l'humor o, el que és el mateix, l'actitud. Concebem l'escenari d'un teatre com una plaça més del nostre poble, on ens podem trobar i reconèixer com a veïns. I la conversa que volem proposar és sobre el que coneixem i compartim. ◀

“Amb ‘Eurozone’ volem reapropriar-nos del llenguatge econòmic: usar les mateixes paraules per denunciar les seves mentides”

“Fem teatre per transformar la societat on vivim i el nostre context natural és Galícia i el temps que ens ha tocat viure”

TEATRE

Companyia Teatro Chévere Eurozone

Funcions:

Dissabte 17 de gener (22h)

Diumenge 18 de gener (18h)

Taller de l'espectador:

Divendres 16 de gener (19h)

Europea, sobretot a partir del Tractat de Maastrich. I, per descomptat, també ens vam documentar sobre la crisi financera de 2008. Tot aquest material s'ha fet servir com a suport per iniciar els assajos amb tot el grup. D'alguna manera, es tractava de reapropriar-nos del llenguatge econòmic, d'usar les mateixes paraules per denunciar les seves mentides, de descobrir el mecanisme de l'engany i destapar la mecànica de l'estafa. Si nosaltres podem parlar en aquests termes és perquè qualsevol pot entendre la lògica de l'economia.

Deixant de banda Eurozone, durant setze anys, vau gestionar una sala de teatre, la Sala Nasa, que va tancar fa dos anys i va deixar Santiago amb una veu cultural i alternativa minvada. Per què va tancar? Com va ser la relació amb l'Ajuntament de Santiago?

No hi ha un únic motiu que expliqui per si sol el tancament de la Nasa, però el detonant que va precipitar el tancament va ser la victòria de Gerardo Conde Roa, candidat a l'alcaldia de Santiago pel PP. Durant quatre anys, Conde Roa havia basat la seva estratègia d'oposició a denunciar la *batasunització* de la ciutat davant la passivitat del govern local. Identificava determinades iniciatives ciutadanes com a nuclis d'una guerrilla urbana violenta que, en realitat, no existia. La Nasa va ser denunciada pel fet de ser “el lloc on es fabricaven còctels Molotov”, per “col·

Panoràmica de la Romania literària

La història política ha condicionat la pràctica de l'escriptura en aquest país, des de l'inici del període socialista fins a l'actual context postdictatorial

Adina Mocanu

Traducció del romanès: Oriol Fuster

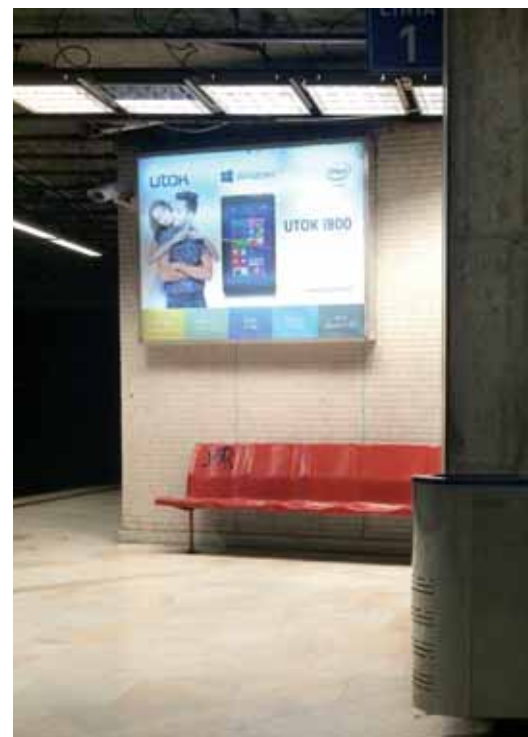
A l'inici del comunisme, bona part de les lletres nacionals van renunciar a tota herència cultural del passat i es van isolar de l'àmbit artístic internacional

Des que va caure el socialisme real, versió romanesa, cada 22 de desembre, la televisió pública retransmet el procés que va cloure amb l'execució de Nicolae Ceaușescu, considerat el primer recanvi polític televisat en directe. Per als nascuts després de 1989, això significa poc més que el record audiovisual d'un esdeveniment històric. Per als que van viure la dictadura, en canvi, la rememoració desperta incomoditat.

El dia a dia del règim provocava la necessitat de refugiar-se a molta gent i molta d'aquesta gent ho va fer en la literatura, dedicant les poques hores que podien disposar de llum elèctrica a la lectura o bé llegint sota la llum de les espelmes una volta es tallava el subministrament. En les línies que segueixen, intentarem explicar què significà la literatura per a la gent que va viure la Romania de Ceaușescu i fins a l'actualitat (2014), 25

El recanvi d'èlits que suposà la fi del règim de Ceaușescu significà una cruïlla per a la literatura romanesa
/ MARIUS DOBRIN

anys després de la caiguda del règim. Així mateix, anomenarem -de manera no exhaustiva- alguns dels moments clau de la literatura comunista i postcomunista.

'Proletcultisme' i absurd

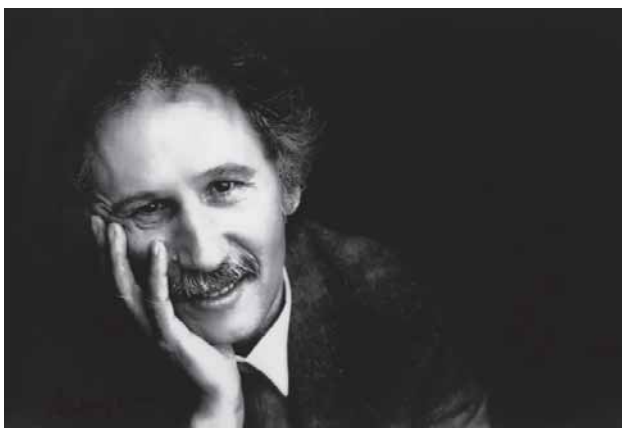
Des de 1944, moment en què inicia el període socialista, la literatura nacional es mou sota els paràmetres de l'anomenat proletcultisme. Això significarà no només la renúncia a tota herència cultural del passat, sinó també un isolament respecte a l'àmbit artístic internacional. El crític i historiador de la literatura Eugen Negrici n'ha analitzat les conseqüències estètiques, tant per a la poesia com per a la prosa. Segons ell, durant aquest període, trobem l'anomenat "nou poeta", de funció "propagandística": Marcel Breslașu, Mihai Beniuc, Maria Banuș, Constantin Abălușă, Petre Stoica, Eugen Jebeleanu i demés. Per fer norma d'aquest nou prototip, molts noms importants seran bandejats del cànon: és el cas de Lucian Blaga, Vasile Alecsandri, Dimitrie Cantemir, Mihai Eminescu, Titu Maiorescu, Garabet Ibrăileanu, Liviu Rebreanu o Vasile Voiculescu. Són noms, potser, sense gaires implicacions per al públic estranger, però que en el paisatge autòcton funcionen de forma molt diferent: fer-los desaparèixer de la memòria col·lectiva significa, per tant, limitar el lligam romanès amb la història.

El període que s'obre a partir de 1964 i fins el 1978 es considera de relativa obertura. Es comencen a tractar temes com la recuperació de les llibertats perdudes. Es redescobreixen la mitologia i l'èpica pròpies i es comencen a diversificar les narratives. Trobem una mena d'entusiasme literari i un rebuig de tot allò imposat fins llavors: es produeix un canvi de perspectiva, tot i el context sempre dictatorial. La literatura, en aquells temps, representa una forma de supervivència, una via d'escape

A vint-i-cinc anys
del canvi de règim,
la nova literatura
romanesa comença a
trobar un fil per expli-
car el seu propi relat
/ MARIUS DOBRIN

**Durant una etapa d'obertura
relativa del règim de Ceaucescu,
algunes escriptores deixen de banda
el context polític que les envoltava**

Es diu que el poe-
ta Marin Sorescu
omplia estadis de
futbol en el seus
recitals

pament pel públic que necessitava refugiar-se en una realitat paral·lela i fantàstica. Autors com Marin Sorescu, Ana Blandiana, Marin Preda, Nichita Stănescu, Ion Barbu o Gabriela Adameşteanu tenen en comú aquest refugi en el pla ficcional, que deixa de banda el context polític en una actitud antidogmàtica que, paradoxalment, esdevé d'oposició al realisme socialista.

En aquests autors, l'inconformisme i la lluita contra el règim pren forma d'absurd. Així mateix, la relació entre escriptors i lectors esdevé més pròxima, pel fet que els missatges, en un context on el control censor era realment minuciós, es transmetien a través d'uns codis comuns. Aquesta relació s'intensificarà, sobretot, a partir dels anys 80, quan la creació literària s'escapa de la utopia comunista de la societat perfecta promoguda des de les pàgines dels diaris i de la televisió nacional, molt allunyada de la realitat del dia a dia. En aquest període, el gènere més conreat és la poesia. La generació vuitantista parodia els llocs comuns poètics clàssics introduint elements col·loquials i dialectals, orientalisme, gal·licismes i hel·lenismes com a forma dissident. Entre aquests poetes, trobem Traian T. Coşovei, Ioan Stratan, Mircea Cărtărescu, Alexandru Muşina, Nichita Danilov, Mariana Marin o Florin Iaru.

Diversitat després de 1989

La caiguda de Ceauşescu comportarà una nova etapa. Després de la fi del règim, immediatament, es posarà l'accent sobre la recuperació de la memòria històrica, la premsa dissident i tot allò que havia estat prohibit o censurat fins aleshores. La tendència general és bandejar o respondre tot el que havia estat escrit sota el règim. L'escriptura romanesa recupera la llibertat d'expressió i avança cap a un discurs anticomunista en què l'experiència humana quotidiana, el dia a dia, esdevé el fonament

de la creació literària. Però, tal com assenyala l'historiador i crític literari Ion Simuţ, la ruptura definitiva encara no és possible: caldrà un procés de reconstrucció de la memòria més enllà dels traumes recents. D'aquesta situació de confusió a tots els nivells -social, polític, econòmic...- del tombant de segle, en naix el que s'anomena literatura romanesa *de transició*, que alguns consideraran un nou fenomen.

Així, l'anomenada generació 2000 és, segons el crític i historiador Marin Mincu, un tipus de literatura amb voluntat totalitzadora: vol escriure "sense límits" sobre "qualsevol" tema i ho fa mitjançant eines pròpies de l'inici del segle xx, com Internet i els mitjans de comunicació massius. La celebració de recitals poètics en espais inesperats i no convencionals, la popularització de blocs de discussió i difusió literària, l'ús d'elements audiovisuals i l'eliminació de la barrera entre emissor i receptor serien alguns dels elements que apareixen en aquest nou període.

Alguns dels noms més importants d'aquest grup contemporani d'escriptors -si constitueixen o no una "generació" és un debat obert- serien Ioana Băeţica, Ionuţ Chiva i Adrian Şchiop, però també altres com Raluca Băciu, Mihail Vakulovski, Dumitru Crudu, Zvera Ion, Ruxandra Novac, Elena Vlădăreanu, Răzvan Țupa i Bogdan Perdivară. Alhora, els temes més freqüents seran el cos, la sexualitat, la identitat, la memòria, la interculturalitat, l'erotisme o el consumisme que el nou model de societat ha comportat. Així mateix i tot i que en molts casos han precisat d'ajut econòmic institucional, les lletres romaneses comencen a ser reconegudes fora de les seves fronteres i tenen el bucarestí Mircea Cărtărescu com un dels seus màxims exponents.

Vint-i-cinc anys després, doncs, la literatura romanesa avança, nodrida de llibertat d'expressió. Ara, s'enfronta als mateixos esculls que altres literatures: els problemes del món editorial, la sobrepublicació i la competència o la falta de públic autòcton autocentrat, interessat en la creació cultural pròpia. Però aquesta ja és una altra història. ◀

Llistat de llibres que recomanem:

— Marin Sorescu: **Per entre els dies**. **Antologia poètica** (Editorial Leonardo Muntaner, traducció de Corina Oproae i Xavier Monoliu Pauli)

— Gabriela Adameşteanu: **Una màquina perduda** (Editorial Lumen: traducció de Susana Vásquez Alvear) 2009

— Ana Blandiana: **Las cuatro estaciones** (Editorial Periférica, traducció de Viorica Patea i Fernando Sánchez Miret) 2011

— Mircea Cărtărescu: **Lulu** (Editorial Impedimenta, traducció de Marian Ochoa de Erbe) 2010

— Florina Ilis: **La cruzada de los niños** (Ediciones del Oriente y del Mediterráneo, traducció de Francisco Javier Marina Bravo) 2010

— Letiția Ilea: **Sobre pérdidas y ganancias** (Ediciones Valparaíso, traducció de Xavier Monoliu Pauli)

— Nora Iuga: **La sexagenaria y el joven** (Editorial El Nadir, traducció de Rafa Pisot i Cristina Sava) 2011

— Dora Pavel: **Agata muriendo** (Editorial Crealite, traducció de Marian Ochoa de Erbe) 2014

— Ioan Es. Pop: **El leud sin salida** (Ediciones Baile del Sol, traducció Dan Munteanu Colán) 2010

— Doina Ruști: **Eliza a los once años** (Ediciones Trapiés, traducció d'Oana Ursache i Enrique Nogueras) 2014

— Nichita Stănescu: **Nichita Stănescu 1933-1983. Antología poética** (Ediciones Amargord, traducció d'Alexandra Chereches)

Superar el capitalisme des de la legalitat?

L'editorial Atrapasueños publica 'Las transformaciones hacia el socialismo en Venezuela', un llibre on es comparen les polítiques laborals de l'Estat espanyol i de la república bolivariana

Ramon Samblas
@Juanikusturica

L'editorial cooperativa Atrapasueños publica *Las transformaciones hacia el socialismo en Venezuela*, un llibre on s'analitza la llei orgànica del treball, les treballadores i els treballadors (LOTTT), aprovada recentment pel govern bolivià. La llei ha estat forjada a partir d'un ampli procés participatiu, durant el qual s'han recollit moltes aportacions de sindicats, però també propostes recollides als centres de treball. El volum contraposa aquesta LOTTT a l'última reforma laboral espanyola duta a terme pel Partit Popular.

Per fer realitat aquest projecte de divulgació, però també d'anàlisi i de contribució al debat sobre l'ús de la legislació per incidir en el canvi social, l'assaig s'ha escrit a sis mans. Hi han participat l'advocat Luis Ocaña -cooperativista vinculat al Sindicat Andalús de Treballadors-, l'economista veneçolana Rosario Gómez i l'advocat laboralista i professor de la UAB Vidal Aragonés.

Dues regulacions oposades

Gómez analitza el procés de recuperació de l'estat del benestar veneçolà, que s'havia vist reduït a la mínima expressió, arran de l'arribada d'Hugo Chávez al poder. L'economista examina l'aplicació de polítiques públiques de caire social, que van incidir en el món laboral i van reduir considerablement les xifres de treballadores empleades en l'economia submergida -un dels principals esculls per millorar les condicions de vida. El seu estudi desprèn un gran rigor, però es troba a faltar un exercici d'autocrítica des del moviment bolivià, al qual pertany l'autora. Quinze anys de govern han servit per transformar de dalt a baix el país, però costa de creure que hagi estat un procés lineal, només interromput pel sabotatge de l'oposició vinculada a Miami.

A la segona part del llibre, Ocaña mostra l'agressivitat de l'última contrareforma laboral del govern del PP. L'advocat

andalús para esment al fet que les empreses de treball temporal puguin actuar com a agències públiques de col·locació. També destaca que la normativa suposa un tret de gràcia als convenis col·lectius, ja que permet que l'empresariat esgoti la seva vigència, bloquegi qualsevol renovació i no mantingui els drets de l'acord anterior en absència d'un text nou.

A la part final, Vidal Aragonés entra de ple en l'anàlisi de la LOTTT. Es fixa en mesures com la limitació de la subcontratació o la prohibició del tancament patronal, les restriccions importants a la temporalitat, el dret de la treballadora a escollir la readmissió en casos d'acomiadament injustificat, la promoció de mesures de conciliació laboral i familiar o la prohibició que els bancs cobrin comissions als comptes corrents on s'ingressin les nòmines de les assalariades. Aragonés també inclou crítiques i assenyal, per exemple, que les condicions en què es preveu l'exercici de vaga són limitades.

És en aquesta part del llibre on s'obre el meló del debat entre el paper dels moviments socials i sindicals i el d'un Estat d'estructures capitalistes on les classes benestants no ostenten el poder polític com a eines per assolir drets. Partint de l'exemple del país sud-americà, s'analitza la possibilitat (o la impossibilitat) d'assolir la transformació social mitjançant les estructures d'un Estat que, a dia d'avui, encara es pot definir com a capitalista.

LLIBRE

Las transformaciones hacia el socialismo en Venezuela. Comparativa de las reformas laborales de España y Venezuela

Autores: Luis Ocaña, Vidal Aragonés, Rosario Gómez Carrasquel
Editorial: Atrapasueños, 2014

Els darrers governs veneçolans han pres mesures legislatives beneficioses pels drets de les treballadores

Partint de l'exemple del país sud-americà, es debat sobre la possibilitat (o la impossibilitat) que les estructures d'un Estat capitalista serveixin per la transformació social

L'advocat Vidal Aragonés assenyalava un punt feble de la legislació veneçolana: limitar les vagues. Rosario Gómez, en canvi, no fa autocrítica des del bolivarianisme

COOPERATIVA de salut

Diferents branques de la medicina convencional i la medicina natural treballant en sinergia, promovent l'autogestió de la salut i la prevenció.

eco GRUP COOPERATIU

EXLIBRIS

SERVEIS INTEGRALS D'EDICIÓ I CREACIÓ GRÀFICA

www.exlibris.coop

eco GRUP COOPERATIU

QUESONI

Sonorització Il·luminació Audiovisuals

quesoni.cat
info@quesoni.cat
tel. 931 88 55 25

LLIBRE DE LA REPRESSIÓ DE LA RÀDIO LLIBRE A CATALUNYA

[info: www.radiopica.net/noullibre.htm](http://info:www.radiopica.net/noullibre.htm)

Delvatore --- Radio Pica
Història-anàlisi de les ràdios lliures a Catalunya i el seu futur

Un testament insuficient

Ignasi Franch
@ignasifranch

Fidel al documental sobre cultura popular, Carles Prats (Llámale Jess, *Historias de Bruguera*) ha dedicat pel·lícules a músics com Loquillo o Joe Strummer. A *¡Cuchibiri, cuchibiri!*, el cineasta parteix dels testimonis de Peret i d'artistes del seu entorn (com Chacho o Ramonet Reyes) per construir un documental molt arrelat al moment que es va rodar. El film immortalitza el pensament i l'activitat d'un artista malalt, però encara en actiu i, alhora, mira enrere sense voluntat exhaustiva ni grans ambicions. El conjunt s'acosta més a una conversa distesa que a un llibre de memòries i potser connecta amb el discurs informal del seu protagonista.

En gran mesura, *¡Cuchibiri, cuchibiri!* es basa en les paraules de Peret i d'algunes de les seves companyes creatives. Les declaracions es graven en interiors o a peu de carrer, amb els convidats transitant pels paisatges urbans on van créixer vitalment i artísticament. Aquests testimonis s'alternen amb seqüències d'un concert celebrat a Barcelona durant les festes de la Mercè de 2013. En aquest aspecte, l'obra té quelcom de fotografia del Peret tardà, el de discos recents com *Que levante el dedo*. El cantant exerceix de mestre de cerimònies d'una litúrgia de festa i ball, acompanyat d'un grup nombrós de joves artistes, però també s'enfronta a l'audiència només amb la seva guitarra.

L'altre vessant de *¡Cuchibiri, cuchibiri!* és l'històric. Els testimonis conformen una petita crònica oral d'una manera de viure la creació. Ja de nen, Peret actuava en públic acompanyat de familiars i, a la recta final de la seva vida, continua manifestant més simpatia per aquest art de carrer que per la indústria cultural. Entre declaracions de principis i records del passat (de l'esclat comercial del protagonista, del seu retir evangelitzador o de la seva tornada produint un elapè de Chipén), la pel·lícula relata l'origen d'una tradició, la de la seva rumba catalana, la de l'antic barri xinès de Barcelona. Perquè Prats se centra en aquest grup i evita polèmiques i comparacions amb altres tendències i amb artistes com *el Pescailla*. Així doncs, en trobem davant d'una crònica autolimitada. Amb la mort de Peret, el resultat pot provocar insatisfacció i semblar una ocasió perduda, desgraciadament irreplicable, de bastir un document més ambiciós. ◀

DVD

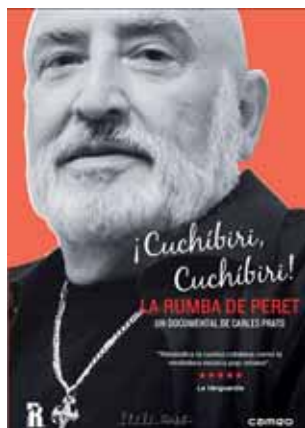
¡Cuchibiri, cuchibiri! La rumba de Peret

Director: Carles Prats

Guionistes: Carles Prats, Jorge Ragna

Durada: 85 minuts

Editora: Cameo, 2013

Violència subalterna

Joan Gener Barbany
@en_joan

“Participen en batalles ferotges amb ganivets a les vies públiques i a plena llum del dia. No tenen por de la policia, sinó que la menyspreen. Sota qualsevol circumstància, són lleials l'un amb l'altre i duen una bona vida gràcies al seu enginy. Estan units contra la societat”.

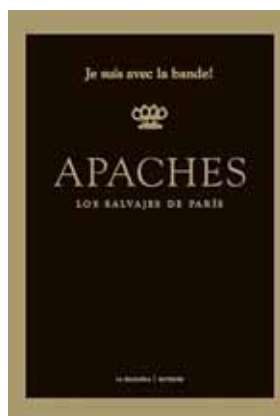
Impacte juvenil contra el desordre del control social. París, *Belle Époque*. Com si sortís del no res, els mitjans de comunicació amplifiquen una realitat creixent: joves de barris perifèrics, sense ofici ni benefici conegut, vestits amb gorres de viseres i tatuatges a la vista, protagonitzaven nombrosos robatoris, assassinats i batalles brutals amb la policia. El 12 de desembre de 1900, a *Le Matin*, Henri Fourquier els va anomenar “apaches”, fent una comparació irònica amb els pobles indígenes americans. L'etiqueta va quedar ben cosida. Arma pròpia resultat d'ajuntar un puny americà, una pistola sense tambor i una navalla. Potència en el cos a cos desenvolupat a partir de la lluita de barri anomenada *savate*. *L'apache danse*, un ball que encara té repercussió popular a París i que simula una baralla entre un home i una dona. Sota el nom d’“amazones”, elles també hi eren presents, a les lluites i, sobretot, a les nits de gresca. Diferents bandes enfrontades entre si, però unides contra el poder que els perseguia. Portades als mitjans, protagonistes de pel·lícules i apropiació estètica del mercat de la moda. Personatges amb trajectòries notables, cossos de policia especialitzats i desembarcament a l'Estat espanyol. Una subcultura en tota regla. Fins a finals del segle XIX, després d'acostar-se a l'anarquisme d'acció directa i als considerats delinqüents socials, conscients que les seves accions il·legals eren una opció de contrapoder davant una societat burgesa que els empenyia als marges. Tot plegat i encara més, en un recull d'articles, imatges i reflexions que la subterrània La Felguera Editores publica sota el nom *Apaches. Los salvajes de París*. Marius Jacob va sentenciar en el seu propi judici: “Per a mi, el robatori és la necessitat que sent qualsevol home d'agafar allò que necessita”. ◀

LLIBRE

Apaches. Los salvajes de París

Editorial: La Felguera Editores

Pàgines: 273

**Hans Magnus
Enzensberger**

editorial
virus

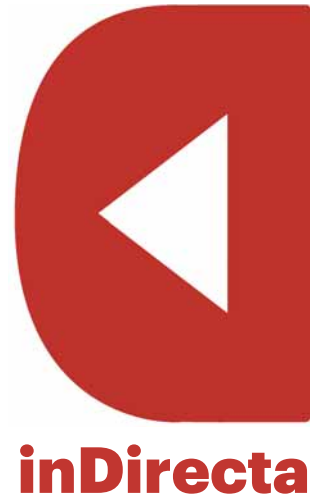

El curt estiu de l'anarquia

Vida i mort de Buenaventura Durruti

ISBN 978-84-92559-59-6 | 328 pàgs.

www.viruseditorial.net # www.viruslibreria.net

/ ENRIC CATALÀ

“La lluita s’ha de plantejar en termes polítics, no jurídics”

Alex Romaguera
@AlexRomaguera

Molt poques gitanes esteu vinculades al món del dret. Quan t’hi vas començar a interessar?

Era bona estudiant i això em donava expectatives per esdevenir l’advocada dels gitanos. Si fos home, ni m’ho hauria plantejat a causa de la tradició que arrossega la meua família. Va ser entrar a la universitat, on tan sols l’1% de l’alumnat és d’ètnia gitana, i fundar l’Asociación de Mujeres Gitanas Universitarias, gràcies a la qual vaig entendre que la discriminació de la meua comunitat és fruit d’un model socioeconòmic opressiu en el terreny cultural, social i de gènere. Des d’aleshores, participo en xarxes de suport a dones immigrades i treballadores de l’àmbit domèstic.

La teua activitat se centra en l’ajuda als col·lectius més desfavorits?

Ho faig a través de l’Associació de Juristes 17 de març, entitat on vaig començar a exercir la meua professió l’any 2003, partint de la base que l’advocacia és un instrument de l’enemic, res més que això. Tan sols ens n’apropriem per ajudar els col·lectius més desvalguts, perquè s’apoderin i coneguin els drets que els emparen, però la principal eina de lluita és la mobilització i l’acció directa, sense la qual no es pot assolir un veritable canvi polític. En definitiva: la lluita s’ha de plantejar en termes polítics, no jurídics.

La cooperativa de juristes Jarsia (justícia) neix amb aquesta finalitat?

Exacte. No només és un mitjà per defensar els sectors populars -hem assessorat el Sindicato Andaluz de Trabajadores (SAT), la CGT, la CNT o Ecologistas en Acción-, també significa experimentar una creativitat propositiva, com és la posada en pràctica de l’economia social i de la propaganda pel fet.

Com veus la comunitat gitana? Comença a ser un agent actiu en la societat actual?

Ho és, però ha de mantenir la seva cultura antisistema, on ningú no es doblega a cap patró, sinó que se sosté per una xarxa ancestral d’ajuda mútua. Aquests valors comunitaris molesten el poder, que -des de l’època dels Reis Catòlics fins avui- no ha

acceptat que funcionem a través de xarxes que permeten que ningú no trobi a faltar el plat a taula. Això, des d’una òptica etnocèntrica, es percep com un retrocés, tot i que, precisament, el progrés rau a evitar els paradigmes del consum. Encara diria més: tampoc implica tenir diputats ni càrrecs públics gitanos. La clau resideix a conservar les xarxes d’autoorganització i d’autonomia que ens permeten vèncer la marginalitat.

La Corrala Utopia de Sevilla (un bloc ocupat per famílies desnonades durant 688 dies) o l’autogestió de terres per part del SAT són testimonis de l’apoderament dels sectors populars andalusos?

A Andalusia, hi ha un 43% d’atur i, per tant, hi ha molta gent que no té res a perdre: si l’agitació és potent, això pot propiciar algunes conquestes socials. En aquest sentit, el SAT juga un paper aglutinador, encara que el canvi no vindrà d’ell ni tampoc dels tallers en què participo, que, si abans eren pels okupes amb k, ara van destinats -sobretot- a famílies afectades per l’especulació immobiliària. El canvi vindrà de les experiències que s’estan organitzant des de la base i en petites poblacions.

Confies que aquesta energia s’expressi en una alternativa política?

Ja veurem si els nous partits són capaços de canalitzar aquest anhel. El problema seria que heretessin formes caduques de funcionar, com els sindicats i els partits nascuts durant la transició, que només actuen com a simples màquines electorals.

Han d’estar connectats amb les lluites del carrer?

Ho observo cada dia. És tan necessari organitzar qui té menys per viure i actua sense por com qui té un discurs antisistema favorable a un nou model polític i econòmic. Em refereixo tant als sectors precaris com als professors universitaris o els activistes de les mares per una educació i una sanitat públiques. No discuteixo la importància de fer xerrades i organitzar protestes, però les xarxes d’ajuda mútua sorgides arran de la repressió tenen un potencial extraordinari. Activar uns i altres és la via per assolir el canvi de règim que tant desitgem. ♦

Pastora Filigrana
Advocada i activista social

Dona, treballadora, gitana. Aquesta triple condició travessa la vida de Pastora Filigrana. Nascuda a Sevilla el 1981, és de les poques dones romanís que exerceix l’advocacia. Amb aquest objectiu, va estudiar dret laboral i sindical, una disciplina mitjançant la qual intenta ajudar els col·lectius més depauperats pel sistema econòmic actual, com el de les dones, el camperolat i la població immigrada a Andalusia, uns grups pels quals l’accés al treball i a l’habitatge ha esdevingut una autèntica cursa d’obstacles arran de les polítiques imperants. A través de la cooperativa d’advocats Jarsia (justícia, en llengua calò), Pastora Filigrana ofereix el seu temps a aquests sectors en lluita, amb els quals experimenta el valor de la solidaritat i el treball en xarxa. Una resistència que, segons aquesta militant sindicalista, a poc a poc es transforma en un potencial de canvi revolucionari.